

Związek

austriackich Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów
założony w roku 1894.

SPRAWOZDANIE **Z** **CZYNNOŚCI ZWIĄZKU** **za rok 1897.**

PRZETŁUMACZYLI :

JÓZEF HUBERTH i JÓZEF HUDEC.

WIEDEN 1898.

NAKŁADEM ZWIĄZKU (JAN ZEH).

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 1. 4.

Związek
austriackich Stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów
założony w roku 1894.

SPRAWOZDANIE
Z
CZYNNOŚCI ZWIĄZKU
za rok 1897.

PRZETŁUMACZYLI :
JÓZEF HUBERTH i JÓZEF HUDEC.

WIEDEN 1898.
NAKŁADEM ZWIĄZKU (JAN ZEH).

I. Związkowa drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 1. 4.

Słowo wstępne.

Z przedłożonego sprawozdania, obejmującego w krótkich i w oko wpadających zarysach, na zeszkicowany obraz czynności Stowarzyszeń związkowych, jakoteż zarządu Związku, mają sobie członkowie, przed odbyciem Zjazdu w Gracu, wyrobić zdanie, o ile organizacja związkowa i reprezentujący ją zarząd Związku zadania swoje spełnili. Rok ubiegły, już z samej natury rzeczy, poświęcony był tylko pomniejszym pracom organizacyjnym; nie przedsięwzięto bowiem w tym roku żadnych większych walk, ani też nie inscenowano żadnych nadzwyczajnych przedsięwzięć, gdyż odbyty przed dwoma laty Zjazd w Pradze, swoimi daleko sięgającymi uchwałami, regulującami kwestyę zapomóg, położył przynajmniej na lat kilka zaporę dalszemu posuwaniu się w tym kierunku, a stosunek pracy i płacy ujęty został przez przyjęcie i wprowadzenie cennika normalnego, na przeciąg oznaczonego czasu w pewne granice, w których sprawa ta obracać się powinna.

Mimo to jednak zarządy Stowarzyszeń, jakoteż i zarząd Związku miały do spełnienia bardzo uciążliwą i mozolną pracę. Przystosowanie bowiem kas zapomogowych, jakoteż ich administracji do poczynionych przez Zjazd w Pradze zmian, jakoteż zwiększenie w skutek tego potrzeb, wymagało całej uwagi i ofiarności każdego poszczególnego członka; a niemniej baczości i ofiar wymagały kroki czynione, celem przestrzegania cennika, które z jednej strony służyły do odparcia napaści czynionych z rozmaitych stron przeciwko cennikowi, a z drugiej strony dążyły do zdobycia dla cennika nienależących jeszcze do naszej ogólnej organizacji stowarzyszeń, miejscowych oficyn i kółek koleżeńskich. Rzeczywiście była to praca, która wymagała od osób stojących na czele wiele cierpliwości i poświęcenia, a która, konsekwentnie rzecz biorąc, członkom Związku być może większe korzyści przyniosła, aniżeli by ich uzyskać można zapomocą radykalnych i od wielu okoliczności zależnych przedsięwzięć.

Trwale korzyści osiągnąć można tylko wówczas, gdy grunt został należycie niezmordowaną i wytrwałą pracą obrobiony. „Każdy początek oczekuje swego końca“ — powiada starodawne przysłowie. — Dopóki wywalczone prawa nie zostały należycie umocowane i zapewnione, dopóty nie można urzeczywistnić dalszych szerokich planów i liczyć na ich powodzenie; dla tego też koniecznem jest, byśmy ten krótki czas odpoczynku wyzyskali, organizację naszą wzmocnili i siłę oporu jej podnieśli jak najwyżej, choćby już tylko ze względu na zbliżające się i przedewszystkiem

naszą uwagę zaprzatające sprawy jak: rewizja cennika i wprowadzenie maszyn do składania.

Z dumą powiedzieć możemy, że organizacja nasza przez swą cichą i prawie niewidzialną pracę ciągle działających sił, wykazać się może dość znacznymi postępami. Co do postępów w kierunku materyalnym, odwołujemy się na przedłożone, z bogatego cyfrowego materiału zestawione sprawozdanie, które świadczy najlepiej o nadzwyczajnej sile wykonawczej naszych Stowarzyszeń związkowych. Nie należy także pomijać i moralnych postępów: zaufanie członków do organizacji zwiększyło się znacznie, duch koleżeński święcił również tryumfy w wyrobieniu u każdego pojedynczego kolegi przekonania, że w razie potrzeby i niebezpieczeństwa, nie będzie przez swych kolegów pozostawionym na los szczęścia i że na poparcie z ich strony w każdej chwili liczyć może, a także i co do dotrzymywania naszych materyalnych zdobyczy, przeciwstawiają towarzysze w całej pełni każdoczesnemu nieprzyjaznemu nam napadowi wzorową solidarność i zgodę, która w przyszłości na każdą ewentualność najlepsze rokuje nadzieje.

Jeżeli zarząd Związku, mimo ustąpienia jednej z najlepszych sił, kol. H ö g e r a, i mimo obarczenia poszczególnych członków zarządu innemi funkcjami, wskazać może na szereg ważnych zdobyczy, jeżeli ster Związku swobodnie utrzymał nad powierzchnią i jeżeli do celu wyznaczonego przez ostatni Zjazd niewstrzymanie dążył, jeżeli każdą przeszkodę, która spokojnemu rozwojowi naszej organizacji groziła wstrzymaniem, szczęśliwie przebył, to w pierwszej linii jest to zasługą oprócz wielkiej ofiarności ogółu kolegów, niemniejszą także i naszych obydwu urzędników Związku, którzy swą ogólną i uznania godną pracą do tego się przyczynili. Jeżeli jednak tu i ówdzie pokazały się małe braki i trudności, to nie zechcą tego towarzysze podpisanemu brać za złe, gdyż nie był on w możności, będąc bardzo zajęty innemi ważnemi sprawami, zająć się każdą sprawą osobiście i poświęcić wszystkie swe siły i wiedzę jedynie tylko interesom Związku.

Pod tym względem należy na następnym Zjeździe coś postanowić. Kontakt między pojedynczemi Stowarzyszeniami musi się stać jeszcze ściślejszym aniżeli dotychczas; jest nadzieja, że fundusze zapomogowe od znacznych wydatków zostaną ochronione, i że członkom daną będzie sposobność korzystania bez przeszkody z teraźniejszych beneficjów przez czas dłuższy, bez nakładania na nich nowych ciężarów. Zalecić jednak należy, by wszystkie dążenia i wysiłki kierować w stronę dalszych, czynić się mających przygotowań na polu stosunku płacy i pracy, które nas mają uchronić od strat przy nadchodzącej rewizji cennika, jak również bezpośrednio coraz bliżej ku nam kroczącemu przewrotowi techniki zawodowej. W tej też myśli, spodziewając się najlepszych sukcesów z najbliższego Zjazdu, składamy nasze mandaty w ręce naszych wyborców, pozostawiając im wydanie sprawiedliwego sądu o naszej czynności.

Niech żyje Związek!

Wiedeń, w maju 1898.

Jan Zeh,

I. zastępca przewodniczącego.

Sprawozdanie z czynności Związku za rok 1897.

(Z polecenia zarządu Związku zestawił sekretarz Związku J. Dwořaček.)

I. Działalność urzędowa.

1. Ogólne położenie.

Trzeci rok działalności Związku minął i z uprawnioną dumą spojrzeć możemy na ciągły rozwój i rozkwit naszej organizacyi, która tylko o własnych siłach stała się potężną, która tak na polu przemysłowem, jak i na humanitarnem uczestnikom swym skutecznej udziela ochrony. Uczucie wspólności i jednomyślności objawiało się i w roku 1897 świetnie u drukarzy austriackich, gdyż mimo podwyższonych ofiar, których od nich organizacya wymagała, umniejszała się coraz bardziej garstka zdala od niej stojących i przybywało ze wszystkich stron coraz więcej nowych bojowników, którzy stanowisko Związku w całej monarchji co raz bardziej wzmacniali.

Z wielką radością przyjęto wiadomość, że Stowarzyszenie tryesteńskie otrzymało zezwolenie władzy na rozszerzenie swojej działalności na całe Pobrzeże. Daleko od organizacyi stojące dotychczas miejscowości, zostały tym sposobem do niej przyłączone, a dziś już spostrzedz się daje zbawienny wpływ tej organizacyi; szczególnie na polu cennikowym, także i większym miastom jak Gorycja i Pola, które wprawdzie posiadały lokalne Stowarzyszenia, ale które były za słabe, by podjąć się mogły przeprowadzenia skutecznego regulacyi płacy i pracy, rozszerzenie to działalności tryesteńskiego stowarzyszenia, umożliwiło przyłączenie się do Związku. Ukonstytuowanie się nowego Stowarzyszenia „*Società dei Tipografi del Litorale*“ odbyło się dnia 1. sierpnia 1897.

Również ważnym wypadkiem było przekształcenie Zaratyńskiego Stowarzyszenia drukarzy na Stowarzyszenie krajowe, które, otrzymawszy zezwolenie władzy, czynność tę dnia 30 września 1897 roku przeprowadziło. Stowarzyszenie to, p. t.: „*Società dei Tipografi Dalmati*“, rozciągające swoją działalność na całą Dalmacyę, przystąpiło natychmiast po swem ukonstytuowaniu się do Związku, przezco pierścień łączący typograficzną rodzinę Austrii, został prawie zamknięty.

Brakujące jeszcze ogniw do tego łańcucha, Kółko tryesteńskich kolegów, jest obecnie zajęte nową organizacyą, i będziemy mogli w następnej sprawozdaniu rocznym podać wiadomość o przystąpieniu jej do Związku.

Przez połączenie się istniejących dotychczas w Solnogradzie dwu Stowarzyszeń (zapomogowego i kształcenia) stało się zadość wyrażonemu od dawna już życzeniu. Stowarzyszenie to pod nazwą: „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewczy czonek królestwa Solnogradzkiego*“ ukonstytuowało się dnia 6. marca 1897.

O ile pocieszającemi są podane powyżej wiadomości, o tyle zasmucającym jest ustąpienie naszego pierwszego przewodniczącego Związku, kolegi Karola Högera, z zajmowanego dotychczas stanowiska. Ustąpienie to nastąpiło w dniu 8. kwietnia 1897. O zasługach jego dla naszej organizacyi, jakoteż o uznaniu wyrażonemu mu ze strony powołanej, pisaliśmy już w zeszłorocznym sprawozdaniu

Jeszcze o jednym ustąpieniu musimy tu z żalem nadmienić, to jest o ustąpieniu kol. *Hudeca Józefa* ze stanowiska redaktora naszego polskiego organu „Ognisko“. I on także przez swe męskie występowanie w interesie Związku, zasłużył sobie na powszechną podziękę i uznanie. Wspomniany kolega, mimo, że przeszedł do innego zawodu, bierze czynny udział w pracy organizacyjnej w Galicyi.

Nadmienić tu jeszcze wypada, że zarządzone *celem określenia stosunków płacy i utrzymania drukarzy w Austrii przed wprowadzeniem cennika normalnego*, przy końcu roku 1895 przez zarząd Związku dochodzenia, dostarczyły tak bogatego materiału, że można było przystąpić do zrobienia ogólnego zestawienia podówczas panujących stosunków, które też w formie *obszernej statystyki* w czterech językach (niemieckim, czeskim, polskim i włoskim) w maju 1897 r. w nakładzie 7700 egzemplarzy wydano drukiem i rozdano wszystkim członkom Związku, jakoteż zaprzyjaźnionym z nami organizacjom.

Stosunki cennikowe wymagały nieustannej czujności zorganizowanych kolegów austriackich i udało się tymże, po największej części, uniknąć nieporozumienia w drodze polubownej załatwić. Przeważna część nadesłanych sprawozdań uskarża się na ciągłe przekroczenia § 9. cennika normalnego, który ogranicza liczbę uczni. Wielu przedsiębiorców nie może się jeszcze dotychczas do tego przyzwyczaić, by liczbę uczniów utrzymać w proporcji do liczby zatrudnionych towarzyszy. Ale także i co do innych postanowień cennika normalnego, jak n. p. czasu pracy i płacy, wynikają co chwila nieporozumienia i walki, o przebiegu których nasze organa związkowe bardzo dokładne podają sprawozdania, a także i protokoły sądu rozjemczego dla spraw cennikowych służyć mogą za świadectwo, że drukarze Austrii muszą stać zawsze z bronią w pogotowiu. Wystarczy tu jednak nadmienić, że w roku zeszłym wybuchły większe nieporozumienia w *Warnsdorf* (w styczniu), w *Krakowie* (w kwietniu), w *Tryencie* (w grudniu), pomniejsze zaś wynikiły w *Morawskim Schönbergu*, *Friedland*, *Zarze*, *Tryeście*, *Stanisławowie*, *Nowym Sączu*, *Aussee*, *Bielsku*, *Jaromierzu*, *Taborze*, *Teresienstadzie* i wielu innych jeszcze miejscowościach.

Na tem kończymy pobieżnie naszkicowane sprawozdanie o ogólnem położeniu, a przejdziemy do szczegółowego omówienia czynności zarządu Związku.

2. Zarząd Związku.

Zarząd Związku był z początkiem ubiegłego roku ten sam co i w roku 1896, a mianowicie: przewodniczącym był kolega *Karol Höger*, pierwszym zastępcą przewodniczącego: kolega *Jan Zeh*, drugim zastępcą przewodniczącego: kolega *Franciszek Schönauer*; członkami zarządu koledzy: *Józef Dworzaczek*, *Józef Mayer*, *Leopold Pochop*, *Józef Sauer*, *Dawid Sussmann*, *Alojzy Swoboda*, *Adolf Wielschke*; zastępcami koledzy: *Karol Miess*, *Franciszek Antosch* (wszyscy zamieszkali w Wiedniu); komisya kontrolująca: koledzy *Juljusz Deil*, *Henryk Dutzi*, *Ryszard Huka* (wszyscy trzej z Wiednia), *Karol Krunert* (z Pragi), *Wiktor Stingl* (z Gracu). — Z powodu ustąpienia kolegi *Högera* ze stanowiska przewodniczącego, objął kolega *Zeh*, jako pierwszy zastępca przewodniczącego, jego funkcję, a celem uzupełnienia kompletu uprawnionych do głosowania członków zarządu, powołano drugiego zastępcę członka zarządu kolegę *Karola Miessa*. W tym komplecie odbył zarząd 18 posiedzeń a mianowicie: 7. stycznia, 4. i 25. lutego, 18. marca, 2., 27. i 30. kwietnia, 22. i 29. maja, 1. lipca, 5. sierpnia, 2. i 24. września, 25. października, 8. i 25. listopada, 2. i 13. grudnia. — Liczba nadeszłych do przewodniczącego jakoteż do sekretarjatu *posyłek pocztowych* wynosi 2104 sztuk; od zarządu Związku wysłano 1415 listów i 812 posyłek z drukami, razem 2227 sztuk. Ilość otrzymanych i wyekspedjowanych korespondencyj najlepiej świadczy o skutecznej czynności zarządu Związku i sekretarjatu, którzy tylko wyteżeniem sił swych i za pomocą skutecznej pomocy poszczególnych funkcyonaryuszów, zdołali przeprowadzić skutecznie interesy organizacyjne, jakoteż administracyjne Związku. Z tego powodu niechże nam wolno będzie złożyć na tem miejscu serdeczne podziękowanie wszystkim funkcyonaryuszom Stowarzyszeń, filij, jakoteż płatniczym stacyj podróży, którzy przez sumienne

wykonanie powierzonych im funkcji, do tego dzieła się przyczynili. Pożądaniem by tylko było stałsze stabilizowanie funkcjonaryuszy stacyj podróźnych, których praca wymaga dokładnego wykonania i zupełnej znajomości regulaminu. Przez częste zmienianie funkcjonaryuszy na poszczególnych stacyach płatniczych, cierpi bardzo wiele cała sprawa.

Z ważniejszych wydarzeń i uchwał należy nadmienić, że ustępującemu ze stanowiska pierwszego przewodniczącego Związku kol. Karolowi Högerowi wyrażono protokolarnie, na posiedzeniu zarządu z dnia 27. kwietnia, najserdeczniejsze podziękowanie; a za skuteczną jego działalność w organizacji drukarzy najwyższe uznanie, chcąc zaś dać widomy znak wdzięczności, uchwalono wręczyć mu od zarządu Związku, jakoteż od wszystkich Stowarzyszeń drukarskich adresy uznania, wykonane przez Stowarzyszenia związkowe, a umieszczone w przepysznie wykonanej okładce. Uroczystość wręczenia tego upominku odbyła się 8. sierpnia.

Urzędnikowi Związku kol. Schieglowi przyznano, po przebyciu bez zarzutu trzymiesięcznego prowizoryum, w myśl regulaminu służbowego, przywiązaną do stałej posady wyższą pensję.

Z powodu zwiększenia czynności sekretarjatu Związku, okazało się potrzebnem rozszerzenie lokalu kancelaryjnego, jakoteż sprawienie potrzebnych utensyliów. Równocześnie przystąpił Związek do niższo-austriackiego Stowarzyszenia dla telefonów.

Celem szybszego przeprowadzenia czynności połączonych z wyrównaniem, zwrócono się do zarządów Stowarzyszeń z prośbą, by wszelkie kwoty, które one z rachunku podziału przypadające zarządowi odesłać mają, zawsze najdalej do dnia 14 po zamknięciu kwartalnych rachunków sekretarjatu Związku nadsyłały.

Zarządzone w listopadzie zeszłego roku zamknięcie tur podróźnych prowadzących do Niemiec, w roku 1897 zostało zniesione. — W miesiącu marcu jednak musiano powstrzymać odlewaczy czełonek od udawania się do Niemiec za pracę. — W miesiącu lipcu musiano zarządzić zamknięcie tur podróźnych prowadzących do Szwajcaryi, które to zarządzenie dopiero w październiku okazało się zbytecznem. — Z powodu wielkiej liczby pozostających bez kondycji (więcej jak 10% pozostających bez zajęcia) w Krakowie, musiano w listopadzie miasto to dla przesiedlających się zamknąć. Zniesienie tego zarządzenia nastąpiło dopiero przy końcu grudnia. — Zamkniętą została w lutym stacja płatnicza w Budziejowicach, którą w marcu napowrót otworzono. — Przy końcu marca zniesiono stację płatniczą w Tarnowie. — Nowe stacje płatnicze urządzono w Villach i Rzeszowie 1. kwietnia, w Gorycy i Poli 22. sierpnia i w Zarze 1. października. — Zniesiono następujące tury podróże: z Celowca do Brüx, Solnogradu, Tryestu i do granicy koło Pontafel, dalej z Tarnowa do Krakowa i Przemyśla. Nowe tury zaprowadzono zaś z Villach do Brüxen, Celowca, Lublany, Solnogradu i do granicy koło Pontafel; dalej z Rzeszowa do Krakowa i Przemyśla; z Bregencji do Meranu; z Gorycy do Lublany, Tryestu, Villach i do granicy koło Cormons; z Poli do Fiumy, Lublany i Tryestu; w końcu z Zary do Fiumy, Poli, Spalato, Raguzy i do granicy koło Metkovich.

Z początkiem lutego 1897 mógł zarząd Związku skonstatować, że dziewięciogodzinny czas pracy został prawie wszędzie przeprowadzony i dla tego też zezwolono napowrót na umieszczanie w „Vorwärts“ inseratów poszukujących kondycji.

Organizacja i spory cennikowe spowodowały zarząd Związku do wysyłania w niektórych wypadkach delegatów — bądź to ze swego grona, lub też z grona bliżej znajdujących się kół koleżeńskich, przezco zarząd Związku był w ciągłym kontakcie z owymi członkami. Delegowani byli koledzy: Adler Ryszard (z Pragi) do Berlina; Bertoldi Józef (z Trydentu) do Trentino; Clemencich Edward (z Tryestu) do Gorycy (2 razy) i Poli; Dworzaczek Józef do Pragi (2 razy), Tryestu, Gorycy, Poli, Berna i Olomuńca; Lennerth Franciszek do Berlina; Spitzkopf Zygmunt do Berlina; Swoboda Alojzy do Berlina; Schiegl Wilhelm do Budapesztu, Debrecynu, Krakowa, Wiener-Neustadt (2 razy) i do Gracu; Sussmann Dawid na niższo-austriacki zjazd koleżeński (do Wiednia); Zeh Jan do Dalmacyi, Tryestu, Celowca, Tryentu (2 razy) i do Innsbrucku; Zech Rudolf z Innsbrucku do Pragi. — Wprost ze strony interesowanych kół koleżeńskich wysłani zostali za porozumieniem się z zarządem Związku, następujący delegaci: z Pragi kolega Czermak

Franciszek do Taboru (3 razy), do Wittingau, Kutnohory i Königgrätzu, *Elstner* Józef do Litomierzyc, Satecu i Semil-Turnau; kol. *Krunert* Karol do Komotau, Taboru i Königgrätzu; z *Krakowa* koledzy *Misiotek* Leon do Nowego Sącza, *Górski* L. do Wieliczki, *Kurowski* Szczepan do Tarnowa; ze *Licowa* koledzy *Hudec* Józef do Stanisławowa i *Obirek* Julian do Stanisławowa; z *Berna* koledzy *Formacek* Rudolf do Olomuńca, Trebitsch, Przyrowa, Morawskiej Ostrawy i Woł. Meseritsch; *Thürner* Alojzy do Olomuńca, Trebitsch, Przyrowa, Morawskiej Ostrawy i Gaya; z *Lincu* koledzy *Dametz* Józef do Wels i Steyr, *Huber* Jan do Steyr, *Lettenbauer* Antoni do Wels (2 razy), Ried i Gmunden; *Marianka* Jan do Steyr; z *Opawy* koledzy *Feiler* Alojzy do Freiwaldau, *Hein* Adolf do Bielska, *Heinz* Ferdynand do Freudenthal i Jägerndorf, *Markytan* Rudolf do Freudenthal, Freiwaldau i Jägerndorf; *Priessnitz* Gustaw do Bielska; z *Innsbruku* kolega *Ottér* Franciszek do Bregencyi.

Celem *zapobieżenia przedwczesnym zarządzeniom* tak przy powstałych, jakoteż dopiero powstać mających *nieporozumieniach cennikowych*, widział się zarząd Związku zmuszonym kilkakrotnie zwracać na to uwagę, by dotyczące kółka koleżeńskie każdorazem *przedtem* zażądały *interwencji zarządów Stowarzyszeń i Zgromadzeń towarzyszy*, ewentualnie *zarządu Związku*, gdyż w przeciwnym razie uniemożliwia się załatwienie konfliktu w drodze polubownej, a wynikłych stąd konsekwencji, dotyczący koledzy samiby ponosić nie byli w możności.

Celem dokładnego zbadania i przestudjowania pracy przy *maszynach do składania*, powołał zarząd Związku osobny komitet, do którego ze strony zarządu wysłani zostali koledzy: *Dworaczek* Józef, *Pochop* Leopold, *Schiegl* Wilhelm, *Swoboda* Alojzy i *Zeh* Jan, komitet ten kooptował jeszcze kolegów *Gerlicha* Józefa i *Prossera* Ottona z zarządu niższo-austriackiego Stowarzyszenia, *Schmidta* Augusta i *Spitzkopfa* Zygmunta ze zarządu wiedeńskiego Zgromadzenia towarzyszy, *Lennertha* Franciszka i *Patrubana* Leopolda z klubu zecerów gazetowych i *Ottona* Teodora z wiedeńskiego Stowarzyszenia odlewaczy czcionek. Komitet ten ukonstytuował się dnia 7. października 1897 i wybrał przewodniczącym kol. *Zeha* Jana, a *Swobodę* sekretarzem, następne cztery posiedzenia odbyły się dnia 24. października, 21. listopada, 8. i 23. grudnia. O powziętych na tych posiedzeniach uchwałach zawiadomiono natychmiast prowincjonalne komitety maszynowe, tak, że w razie wprowadzenia w którejkolwiekbądź prowincyi tego „żelaznego kolegi“, komitety te dać mogły każdego czasu odpowiednie informacje. Z powodu, że na Zjeździe ze strony komitetu złożonem będzie obszerniejsze sprawozdanie, i że obecnie niemożliwem jest podawać do wiadomości bliższych szczegółów, wystarczy, jeżeli nadmienimy, że poczyniono w tym kierunku przygotowania, by sprawa ta dla drukarzy austriackich jak najlepiej rozwiązana została.

Nadesłanemu zarządowi zaproszeniu do wzięcia udziału w *międzynarodowym kongresie dla ochrony robotników*, nie można było, z powodu na ograniczone środki Związku, uczynić zadość.

Dążenia celem nawiązania z *rumuńskim Stowarzyszeniem wzajemności*, zostały przez przyjęcie na dniu 7. sierpnia 1897 odpowiedniej umowy dokonane.

Co się tyczy *umowy z szwajcarskim Związkiem typografów*, pertraktacje toczą się jeszcze dalej, i jest uzasadniona nadzieja, że w nowej umowie daleko korzystniejsze przyjęte będą warunki dla przybyłych z obcych krajów, aniżeli zawarte w dotychczasowej umowie.

Również i z *Niemcami* nawiązano, po dwukrotnem usunięciu drogą ugodową przez kilkakrotną wymianę listów konfliktu, wynikłego z powodu nieprzyznania przybyłym z obcych stron kolegom ich już nabytych praw, pertraktacje, celem lepszego traktowania naszych członków związkowych, i tu jest nadzieja dobrego załatwienia. Odbyta w tym czasie (luty 1898) w Monachium na propozycję naszego zarządu Związku, konferencja zastępców Związku austriackiego, niemieckiego, alzackiego i szwajcarskiego, a w której brał także udział międzynarodowy sekretarz, wzięła pod obrady wszelkie nadmienione dyferencje, a protokół umieszczony we wszystkich naszych organach, daje chyba najlepszy dowód, że w kołach zajmujących się tą sprawą, widać skłonność do ulżenia ciężkich, do dziś dnia istniejących, postanowień.

Stowarzyszeniu związkowemu w Galicyi „Ognisko“ zezwolono, w porozumieniu ze „Związkiem graficznych zawodów Austrii“, przyjmować na członków Stowarzyszenia *litografów, graverów i t. d.*

Od wydawnictwa polskiego organu „Ognisko“ nadeszło do zarządu Związku za wiadomienie, że na następcę ustępującego odpowiedzialnego redaktora kol. *Hudeca* Józefa, powołany został kol. *Obirek* Julian.

Z powodu *niewłaściwości*, zdarzających się dość często przez *niezwracanie pobranych od Stowarzyszeń zaliczek*, udzielanych członkom celem ulżenia i przyspieszenia otrzymania kondycyi, widział się zarząd Związku spowodowanym polecić zarządom Stowarzyszeń, by książeczki kwitowe (podróżne), w których ma być dokładnie podana wysokość udzielonej zaliczki, odsyłać wprost do zarządu tego Stowarzyszenia, do którego okręgu dotyczący kolega wstąpił do kondycyi. Równocześnie należy tenże zarząd o warunkach spłaty tej zaliczki powiadomić. Te Stowarzyszenia zaś, do których okręgów członek taki do kondycyi wstąpi, mają tak zarządzić, by pobrana zaliczka według umowy spłaconą została i aby udzielające tę pożyczkę Stowarzyszenie napowrót do swego grosza przyszło.

Odnosnie do *regulaminu dla sierot*, okazała się potrzeba interpretacyi ustępu 2., postanawiającego, że wsparcie dla sierót wypłacane ma być „do ukończonego 14 roku życia, względnie do *ukończonego ustawowego przymusu szkolnego sieroty*“. Zarząd Związku rozstrzygnął, że ostatnie postanowienie rozumieć należy w ten sposób, iż „*dzieciom, które w ciągu bieżącego roku szkolnego osiągnęły 14 rok życia, a pragną do końca tego roku szkolnego uczęszczać do szkoły, należy wypłacać wsparcie aż do ukończenia bieżącego roku szkolnego*“.

Z powodu, że zdarzyło się w dwu wypadkach, iż wobec *powtórnego zamażpójścia matki*, osieroconym przez ojca dzieciom wsparcie *zasystowano*, ujrzał się zarząd Związku spowodowanym zwrócić uwagę odnosnych stowarzyszeń na okoliczność, iż w myśl uchwał Zjazdu Związkowego w Pradze, *wsparcie dla tych dzieci dalej wypłacaniem być musi*.

Dalej uchwalił zarząd Związku *wnieść przedstawienie do ministerstwa* przeciwko temu, by członków będących w podróży, zaopatrzonych w należyte legitymacye związkowe, którzy mają nieszczęście, przez dłuższy czas nie znaleźć zajęcia, uważać za bezdomnych i pozbawionych środków do życia i *stosować do nich ustawę o włóczęgostwie*. W podaniu postanowiono domagać się, by ministerstwo pouczyło podwładne organa rządowe i ich organa wykonawcze, że nasze legitymacye związkowe dostatecznymi są dokumentami, uprawniającymi do pobierania wsparcia podróznego, i że wobec tego właścicieli takich legitymacyj nie można traktować jako nie posiadających środków do życia.

Wskutek uchwalonego na pragskim Zjeździe Związkowym *rozszerzenia czynności Związku*, okazało się *wyższe zapotrzebowanie środków materialnych Związku*, tak, iż zarząd Związku z wkładki po 2 ct. od członka tygodniowo nie mógł opłacić wydatków bieżących, a tem mniej pokryć niedoboru roku poprzedniego. Ujrzał się tedy zmuszonym powziąć uchwałę, mocą której od czwartego ćwierćrocza począwszy, *ściąga wkładkę związkową* nie jak dotąd z końcem kwartału, lecz z góry; uchwałę tę przyjęły także i zarządy stowarzyszeń związkowych.

Nadto zwołał zarząd Związku na dzień 31. października i 1. listopada *konferencję przewodniczących* do Wiednia, której przedłożył wniosek o podwyższenie wkładki związkowej. Konferencya ta, która prócz tej sprawy, zająć się miała i innemi sprawami organizacyjnymi i taryfowymi, obeszła była przez wszystkie stowarzyszenia związkowe i uchwalila, po gruntownem omówieniu finansowego położenia Związku, *podwyższyć wkładkę związkową* od 1. stycznia 1898 roku aż do najbliższego Zjazdu związkowego od członka tygodniowo na 3 ct. Dalej uchwalono, że do *kwartalnej kontroli kasy* związkowej i sprawdzenia rachunków wyrównania, zapraszać należy tylko jednego z *prowinco-nalnych członków komisji rewizyjnej*, przez co oszczędzi się połowę wydawanych na kontrolę pieniędzy. Polecono też zarządowi Związku zbadać, i przedłożyć Zjazdowi *sprawozdanie*, kwestję, czy *nie dałoby się kosztownych osobnych sprawozdań z czynności, zastąpić ogłaszaniami ich w organach związkowych*.

Dyskusya nad funduszem prasowym, przeznaczonym do podtrzymania organów związkowych, doprowadziła do ogólnie przyjętego zapatrywania, że fundusz ten istniał dotąd tylko fikcyjnie, gdyż wydatki swoje przekraczające dochody, pokrywać mógł tylko zapomogami z funduszków związkowych i że zniesienie go i zlanie z kasą związkową, uprości jedynie manipulację biurową. Zgodnie z tem zapatrywaniem, przyjęto następujący wniosek: „*Organa związkowe dostarczane być mają wszystkim członkom po cenie cztery centy za numer. Ewentualne nadwyżki wpływać mają do kasy związkowej, z której też pokrywane być mają niedobory. O urządzeniach tych organów, wysokości honoraryów dla redaktorów i autorów stanowić ma Zjazd Związkowy*“.

Dalszy wniosek, by redaktor „Ogniska“ honorowany był tak samo jak redaktor „Veleslavina“, przekazany został zarządowi Związku. W myśl poprzedniego wniosku sprawa ta przyjdzie pod obrady Zjazdu związkowego.

Polecono także zarządowi Związku wniesienie na następnym Zjeździe Związkowym wniosku na równy podział kosztów delegacji na Zjazdy związkowe i zwołowane przez zarząd Związku konferencje, na poszczególne Stowarzyszenia w miarę ilości członków.

Na różne interpelacje dotyczące kwestyj spornych co do uprawnienia do wsparć, odpowiadał sekretarz Związku, opierając się na regulaminie, ku zadowoleniu interpelantów.

Po załatwieniu kwestyj administracyjnych, nastąpiła żywa dyskusya o *stosunkach cennikowych*, co do których delegaci poszczególnych okręgów dali wyczerpujące wyjaśnienia. W związku z tą sprawą wskazano ponownie na potrzebę utworzenia dobrze prowadzonego *biura stręczenia pracy*, przyczem wyrażono przekonanie, że wszędzie starać się należy o to, by istniejące przy stowarzyszeniach *biura stręczenia pracy* uzyskiwały *uznanie pryncypałów*. Polecono zarządowi Związku wypracowanie jednolitego regulaminu i omówienie tej sprawy w sądzie rozjemczym, celem utworzenia silnej podstawy dla biura pośrednictwa.

Wreszcie rozwinęła się ożywiona dyskusya w sprawie *maszyn do składania*, w której udzielono sobie wzajemnie wskazówek co do stanowiska, jakie w tym kierunku zająć należy. Na tem zamknięto obrady konferencyi, której praca dwudniowa była przygotowaniem materiału dla zbliżającego się Zjazdu Związkowego.

* * *

Na tem kończymy sprawozdanie o najważniejszych wypadkach ubiegłego roku i pozostaje nam tylko nadmienić, iż zarówno *statystyka płac za rok 1895*, jak też i *sprawozdanie z czynności Związku w r. 1896*, w myśl życzenia wyrażonego na Zjeździe praskim, *wydane zostały w czterech językach* (niemieckim, czeskim, polskim i włoskim), wskutek czego wzrosły wprawdzie koszta druków, ale równocześnie wzrosła też i wartość agitacyjna tych wydawnictw związkowych.

Następujące *Zamknięcia rachunków kasy Związku* i *zwiniełego funduszu prasowego*, przedstawiają dokładny obraz obrotu funduszków zarządu Związku, który spodziewa się, iż w następnym roku przedstawi członkom bilans bez deficytu.

Dokładne daty o obrocie funduszków stowarzyszeń związkowych, o ruchu członków i wypłaconych zapomogach w roku ubiegłym i od czasu ich założenia, o prawach i obowiązkach członków i wreszcie o stosunkach wzajemności, zawierają działy II do V, które szczególniejszej uwadze wszystkich członków Związku gorąco polecamy.

4. Zamknięcie rachunków funduszu prasowego

(za czas od 1. lipca 1896 do dnia 9. listopada 1897 *)

PRZYCHÓD

	zl.		zl.	
	ct.	ct.	ct.	ct.
I. Z kasy związkowej	416	11		
Z „Vorwärts“ (Wiedeń)	350	—	766	11
Razem . .			766	11

*) Data zniiesienia tego funduszu.

ROZCHÓD

	zl.		zl.	
	ct.	ct.	ct.	ct.
I. Dla „Ogniska“ (Lwów)	344	55		
II. „Typografi“ (Praga)	50	—		
III. „Il Risveglio“ (Tryest)	370	36		
IV. Za książkę kasową	1	20	766	11
Razem . .			766	11

5. B i l a n s.

AKTYWA

	zl.		zl.	
	ct.	ct.	ct.	ct.
I. Gotówka	316	30½		
II. Wkładka w pocztowej Kasie oszczędności	141	01	457	31½
III. Niedobór *)			542	68½
Razem . .			1000	—

*) Natomiast posiada Związek inwentarz w przybliżonej wartości 500 zł.

PASYWA

	zl.		zl.	
	ct.	ct.	ct.	ct.
I. Reszta pożyczki			1000	—
Razem . .			1000	—

Hennig Dutzi.

R e w i d o w a n o i z n a l e z i o n o w p o r z ą d k u :
Ryszard Huka.
Juliusz Deil.
Wiktor Singl (Grac).

Józef Dworaczek,
 kasyer Związku

Sprawozdanie komisji kontrolującej.

Komisja kontrolująca przedkłada następujące sprawozdanie z czynności za rok 1897:

Komisja składa się z następujących członków: *Juliusza Deila*, *Henryka Dutzi'go*, *Ryszarda Huki* (z Wiednia), *Karola Krunerta* (z Pragi) i *Wiktora Stingla* (z Gracu). — Przewodniczącym był: kol. *R. Huka*, sekretarzem kol. *J. Deil*.

W roku sprawozdawczym odbyło się, oprócz przedsięwziętych przez zamieszkałych w Wiedniu członków *ośmiu* szkoncektów, *cztery* posiedzeń, w których trzy razy uczestniczył kol. *Stingel*, dwa razy kol. *Krunert*, raz kol. *Józef Linhart* (z Pragi) w zastępstwie ostatniego. Dalej przedsięwzięto w ciągu roku 1897 dwa niespodziane szkoncekta kasy. Tak te, jak i poprzednio wymienione kontrole wykazały *najzupełniejszą zgodność* rachunków z dowodami kasowymi, tak, iż komisja czuje się spowodowaną, wyrazić na tem miejscu pełne uznanie obu urzędnikom Związku za wzorowe prowadzenie powierzonych sobie czynności.

Komisja kontrolująca wyraża przekonanie, iż wszystkim życzeniom mandantów we wszystkich kierunkach uczyniono zadość, i wnosi, by Zjazd Związkowy udzielił zarządowi Związku absolutorium.

Wiedeń, w styczniu 1898.

Za komisję kontrolującą:

Juliusz Deil,
sekretarz.

Ryszard Huka,
przewodniczący.

II. Statystyka.

1. Nasi członkowie.

Również i w roku ubiegłym, trzecim od czasu ukonstytuowania się Związku, skonstatować mogliśmy z zadowoleniem stały wzrost członków, podczas gdy liczba nie należących do Związku co raz bardziej maleje. Stanowi to wymowny dowód siły przyciągającej naszej organizacji, która przez przystąpienie do niej z dniem 1. października kolegów dalmatyńskich, rozciągnęła swoją działalność do najbardziej na południe wysuniętej części państwa austriackiego.

Do „Związku austriackich stowarzyszeń drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów“ z siedzibą w Wiedniu (przewodniczący Karol Höger, po jego rezygnacji Jan Zeh), należą następujące Stowarzyszenia:

1. „Centralne stowarzyszenie drukarzy, odlewaczy czcionek w Czechach, Typograficka Beseda“ z siedzibą w Pradze. — Stowarzyszenie to miało 22 filij, a mianowicie w Aus-sig, Czeskiej Lipie, Brüx, Budziejowicach, Dux, Chebie, Gablonz, Karlsbadzie, Kolinie, Königgrätz, Kutnej-horze, Laun, Litomierzycach, Pardubicach, Pilźnie, Libercu, Rumburgu, Cieplicach, Tetschen, Trutnowie, Warnsdorf i Winterbergu. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 8: w Budziejowicach, Chebie, Pardubicach, Pilźnie, Pradze, Libercu, Cieplicach i Tetschen. — Przewodniczącym był kol. Karol Krunert.

2. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Bukowinę w Czerniowcach“ z siedzibą w Czerniowcach. — *Stacyj płatniczą dla podróźnych* miało 1 w Czerniowcach. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Dominik Hauser.

3. „Società dei Tipografi Dalmati“ z siedzibą w Zarze. — *Stacyj płatniczą* miało 1 w Zarze. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Eustachy Orlich.

4. „Stowarzyszenie drukarzy, odlewaczy czcionek i pokrewnych zawodów dla Galicyi, Wielkiego księstwa Krakowskiego i Bukowiny „Ognisko“ we Lwowie“ z siedzibą we Lwowie. — Stowarzyszenie miało 2 filie w Krakowie i Przemyślu. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 5, a to: w Krakowie, Lwowie, Przemyślu, Rzeszowie i Stanisławowie. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Józef Hubert.

5. „Stowarzyszenie drukarzy w Karyntyi“ z siedzibą w Celowcu. — Stowarzyszenie miało 1 filie w Villach. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 2: w Celowcu i Villach. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Ferdynand Prossen, po jego ustąpieniu kol. Krystyan Fürst.

6. „Stowarzyszenie drukarzy w Krainie“ z siedzibą w Lublanie. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* było 2: w Lublanie i Rudolfswert. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Jan Spindler, po jego wyjeździe objął czynności zastępcy przewodniczącego kol. Leopold Werzak.

7. „Società dei Tipografi del Litorale“ z siedzibą w Tryeście. Stowarzyszenie miało 2 filie w Gorycy i Poli. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* było 3: w Gorycy, Poli i Tryeście. — Przewodniczącym był kol. Michał Bratos.

8. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Morawie“ z siedzibą w Bernie. — Stowarzyszenie miało 4 filij: w Kromieryżu, Olomuńcu, Morawskiej Ostrawie i w Znoj-mie. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 3: w Bernie, Olomuńcu i Znojmie. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Karol Klíma.

9. „Niższo-austriackie stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek“ z siedzibą w Wiedniu. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 4: w Krems, St. Pölten, Wiedniu i Wiener Neustadt. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Karol Miess.

10. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Austrii Wyższej“ z siedzibą w Lincu. — Stowarzyszenie miało 5 filij: w Gmunden, Ischl, Ried, Steyer i Wels. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 2: w Lincu i Steyer. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Józef Dametz.

11. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w kraju koronnym Solnogradzie“ z siedzibą w Solnogradzie. — Stowarzyszenie miało 2 filie w Hallein i St. Johan. — *Stacya płatnicza dla podróźnych* istniała 1 w Solnogradzie. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. J. Mosslechner, a po jego ustąpieniu kol. Karol Fimberger.

12. „Stowarzyszenie drukarzy na Szląsku austriackim“ z siedzibą w Opawie. — Stowarzyszenie miało 5 filij: w Bielsku, Freiwaldau, Freudenthal, Cieszynie i Opawie. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 3: w Freiwaldau, Cieszynie i Opawie. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Adolf Hein.

13. „Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Styryi“ z siedzibą w Gracu. — Stowarzyszenie miało 8 filij: a to w Bruck nad M., Cylei, Feldbach, Hartberg, Judenburg, Leoben, Marburgu i Pettau. — Stacyj płatniczych dla podróźnych było 4: w Bruck, Cylei, Gracu i Marburgu. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Jan Greiner.

14. „Stowarzyszenie zapomogowe dla drukarzy i odlewaczy czcionek w Tyrolu i Vorarlbergu“ z siedzibą w Innsbrucku. — Stowarzyszenie miało 5 filij: w Bozen, Brixen, Innsbrucku, Meranie i Bregencyi (Vorarlbergu). — Stacyj płatniczych dla podróźnych istniało 4: w Bregencyi, Brixen, Innsbrucku i Meranie. — Przewodniczącym stowarzyszenia był kol. Franciszek Otter.

Ogółem tedy należało do Związku 14 stowarzyszeń, z 56 filiami i 43 stacyami płatniczymi dla podróźnych.

O ruchu członków informują nas następujące cyfry sumaryczne: Z początkiem r. 1897 liczyły stowarzyszenia związkowe 6965 członków, z końcem roku liczba ta wynosiła 7565 członków, liczba członków wzrosła tedy o 600 = 8·62 %. Przeciętna liczba członków w roku wynosi 7271.

Wedle rodzaju zatrudnienia było w stowarzyszeniach: z początkiem roku 5726 = 82·21% zecerów, 991 = 14·28% drukarzy, 239 = 3·43% odlewaczy czcionek i 9 = 0·13% litografów i t. p.; z końcem roku 6199 = 81·94% zecerów, 1112 = 14·7% drukarzy, 238 = 3·15% odlewaczy czcionek i 16 = 0·21% litografów i t. p.

Następująca tabelka umożliwia porównanie przybytku i ubytku członków i spowodowane tem zmiany co do ich liczby w poszczególnych stowarzyszeniach z końcem roku:

stowarzyszenie	członków		faktyczne	
	przyrost	ubytek	pomnożenie	umniejszenie
Czechy	453 = 26·78 %	341 = 20·17 %	112 = 6·61 %	
Bukowina	25 = 50 %	14 = 28 %	11 = 22 %	
Dalmacya	42 = 100 %	2 = 4·76 %	40 = 95·24 %	
Galicja	160 = 34·48 %	157 = 33·83 %	3 = 0·65 %	
Karyntya	57 = 69·51 %	44 = 53·66 %	13 = 15·85 %	
Kraina	42 = 46·15 %	35 = 38·46 %	7 = 7·69 %	
Pobrzeże	118 = 71·95 %	30 = 18·3 %	88 = 53·65 %	
Morawa	205 = 36·28 %	174 = 30·79 %	31 = 5·49 %	
Austria niższa	683 = 24·48 %	442 = 15·84 %	241 = 8·64 %	
Austria wyższa	114 = 44·85 %	101 = 39·76 %	13 = 5·12 %	
Solnogród	31 = 36·47 %	37 = 43·53 %	—	6 = 7·06 %
Szląsk	85 = 47·49 %	83 = 46·37 %	2 = 1·12 %	
Styrya	130 = 35·42 %	94 = 25·61 %	36 = 9·81 %	
Tyrol-Vorarlberg . . .	75 = 40·98 %	66 = 36·08 %	9 = 4·9 %	
Razem	2220 = 31·88 %	1620 = 23·26 %	600 = 8·62 %	

Co do rodzaju przybytku i ubytku członków w roku 1897, skonstatować można w porównaniu z poprzednimi dwoma latami, co następuje:

Przyrost	w roku 1897:	w roku 1896:	w roku 1895:
Przystąpiło:			
po wypisie	520 = 7·47 %	442 = 7·01 %	394 = 7·11 %
później	573 = 8·23 %	710 = 11·26 %	874 = 15·78 %
Z podróży	1054 = 15·13 %	928 = 14·72 %	687 = 12·4 %
Z wojska	73 = 1·05 %	71 = 1·13 %	62 = 1·12 %
Razem	2220 = 31·88 %	2151 = 34·12 %	2017 = 36·41 %
Ubytek			
W podróż	1023 = 14·69 %	960 = 15·23 %	724 = 13·07 %
Wystąpiło	66 = 0·95 %	45 = 0·71 %	63 = 1·14 %
Wykreślono	300 = 4·31 %	285 = 4·52 %	279 = 5·03 %
Na inwalidów	20 = 0·28 %	23 = 0·36 %	20 = 0·36 %
Umarło	91 = 1·31 %	81 = 1·29 %	77 = 1·39 %
Do wojska	120 = 1·72 %	97 = 1·54 %	89 = 1·61 %
Razem	1620 = 23·26 %	1491 = 23·65 %	1252 = 22·6 %
Przyrost członków	600 = 8·62 %	660 = 10·47 %	765 = 13·81 %

Stosunek należących do Związku towarzyszy zawodowych do niezwiązkowców, ukształtował się jak następuje: Wykazano

	z końcem r. 1897:	z końcem r. 1896:	z końcem r. 1895:
Członków Związku	7565 = 85 %	6965 = 83·03 %	6305 = 81·14 %
Niezwiązkowców	1335 = 15 %	1424 = 16·97 %	1466 = 18·86 %

Ogółem towarzyszy zawod. 8900 = 100 % 8389 = 100·00 % 7771 = 100·00 %

Szczegółowy obraz ruchu członków zawiera następująca tabela:

Ruch członków w roku 1897.

Oznaczenie przyrostu i ubytku członków		W okręgu Stowarzyszenia														We wszystkich Stowarzyszeniach razem															
		Czechy		Bukowina		Dalmacja		Galicya		Karyntya		Kraina		Pobrzeże		Morawa		Niższa Austria		Wyzsza Austria		Solno-gród		Śląsk		Styrya		Tyrol i Vorarl.			
		Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%		
Stan członków z początkiem roku	zecerów	1440	•	46	•	•	•	410	•	70	•	80	•	144	•	480	•	2156	•	218	•	75	•	146	•	333	•	158	•	5726	•
	drukarzy	250	•	4	•	53	•	53	•	12	•	11	•	18	•	79	•	441	•	35	•	9	•	25	•	31	•	23	•	991	•
	giserów	31	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	2	•	6	•	193	•	1	•	1	•	8	•	3	•	2	•	248	•
	Razem	1691	•	50	•	•	•	464	•	82	•	91	•	164	•	565	•	2790	•	254	•	85	•	179	•	367	•	183	•	6965	•
po wypisie	zecerów	97	•	9	•	•	•	44	•	6	•	8	•	12	•	39	•	144	•	11	•	5	•	10	•	18	•	•	•	403	•
	drukarzy	25	•	•	•	2	•	•	•	3	•	•	•	5	•	8	•	47	•	5	•	1	•	4	•	4	•	•	•	104	•
	giserów	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	13	•	
	Razem	123	7-28	9	18	•	•	46	9-91	9	10-97	8	8	79	17	10-37	47	8-32	202	7-24	16	6	3	6	7-06	14	7-82	23	6-27	520	7-47
później zgłoszeni	zecerów	70	•	8	•	39	•	33	•	2	•	1	•	66	•	30	•	147	•	8	•	1	•	14	•	7	•	16	•	442	•
	drukarzy	20	•	•	•	3	•	5	•	•	•	•	•	16	•	13	•	48	•	1	•	2	•	4	•	•	•	1	•	143	•
	giserów	•	•	•	•	10	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	8	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	18	•
	Razem	90	5-32	8	16	42	100	48	10-34	2	2-44	1	1	1	82	50	43	7-61	203	7-28	9	3-54	3	3-53	18	10-06	7	1	9	9-29	573
Z podróży	zecerów	192	•	5	•	•	•	49	•	34	•	33	•	15	•	86	•	218	•	71	•	20	•	38	•	86	•	38	•	880	•
	drukarzy	34	•	•	•	•	•	10	•	11	•	•	•	2	•	15	•	43	•	12	•	•	•	11	•	10	•	18	•	166	•
	giserów	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	3	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	8	•
	Razem	230	13-01	5	10	•	•	59	12-72	45	54-88	33	36-26	17	10-36	101	17-87	259	9-28	84	83-07	20	23-53	49	27-37	96	26-16	56	30-6	1054	15-13
Z wojska	zecerów	8	•	3	•	•	•	7	•	1	•	•	•	2	•	11	•	13	•	4	•	2	•	4	•	4	•	2	•	61	•
	drukarzy	2	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	3	•	5	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11	•
	giserów	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1	•
	Razem	10	0-59	3	6	•	•	7	1-51	1	1-22	•	•	2	1-22	14	2-48	19	0-68	5	1-97	2	2-35	4	2-24	4	1-09	2	1-09	73	1-05
W ogólności	zecerów	367	•	25	•	39	•	133	•	43	•	42	•	95	•	166	•	517	•	94	•	28	•	66	•	115	•	56	•	1786	•
	drukarzy	81	•	•	•	3	•	17	•	14	•	•	•	23	•	39	•	143	•	19	•	3	•	19	•	14	•	19	•	394	•
	giserów	5	•	•	•	10	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	23	•	1	•	•	•	•	•	1	•	•	•	40	•
	Razem	453	28-78	25	50	42	100	160	34-48	57	69-51	42	40-15	118	71-95	205	36-28	683	24-48	114	44-88	31	36-47	85	17-42	130	35-42	75	10-98	2220	31-88

udali się w podróż	zecerów drukarzy giserów	175 40 1	3 . .	3 . .	48 10 .	28 11 .	30 1 .	7 3 .	110 20 1	178 44 5	65 14 1	30 2 .	49 9 .	70 9 .	51 11 .	841 171 8											
	Razem	216	12-77	3	6	58	12-5	31	34-06	10	6-1	131	23-18	224	8-03	80	31-5	32	37-65	58	32-4	79	21-53	62	33-88	1032	14-69
	zecerów drukarzy giserów	5 2 .	2 . .	1 . .	27 1 .	2 . .	39	47-56	31	34-06	4 . .	2 1 .	10 . .	6 . .	1 . .	1 . .	62 4 .										
wystąpili	Razem	7	0-41	2	4	28	6-03	2	2-44	4 2-44	3	0-53	10	0-36	6	2-36	1	1-18	1	1-18	1	0-27	1	0-55	66	0-95	
	zecerów drukarzy giserów	50 18 .	6 . .	39 7 2	39 7 2	1 . .	11 1 .	16 3 .	82 34 12	3 1 .	3 1 .	3 1 .	9 2 .	2 . .	1 . .	220 66 14											
	Razem	68	4-02	6	12	48	10-34	1	1-1	12	7-32	19	3-36	128	4-59	4	1-57	2	0-55	1	0-55	2	0-55	300	4-31		
na inwalidów	zecerów drukarzy giserów	2 2 .	. . .	. . .	8 1 .	2 . .	1 . .	1 . .	1 . .	7 1 2	1 . .	1 . .	5 . .	6 1 .	1 . .	13 5 2											
	Razem	4	0-23	2	2	10	0-36	1	0-36	10	0-36	1	0-36	2	2-35	20	0-28										
	zecerów drukarzy giserów	22 3 1	3 . .	8 1 .	13 1 .	2 1 .	1 . .	1 . .	13 1 .	28 7 3	8 2 .	8 2 .	1 . .	9 . .	5 . .	97 19 4											
zmarli	Razem	26	1-54	1	1	9	1-94	1	1-1	2	1-22	6	1-06	32	1-14	5	2-79	7	1-9	1	0-55	91	1-31				
	zecerów drukarzy giserów	14 5 1	3 . .	13 1 .	13 1 .	2 1 .	1 . .	1 . .	13 1 .	28 7 3	8 2 .	8 2 .	1 . .	9 . .	5 . .	97 19 4											
	Razem	20	1-18	3	6	14	3-02	3	3-66	1	1-1	14	2-48	38	1-86	10	3-94	5	1-36	1	0-55	120	1-72				
do wojska	zecerów drukarzy giserów	268 70 3	14 . .	2 . .	135 19 3	32 12 .	34 1 .	25 5 .	147 26 1	331 86 25	83 17 1	33 4 .	72 11 .	84 10 .	53 13 .	1313 274 93											
	Razem	341	20-17	14	28	157	33-83	41	53-66	30	18-3	174	30-79	442	15-84	101	39-76	37	43-53	83	46-37	94	25-61	66	36-08	1420	23-26
	zecerów drukarzy giserów	1509 261 33	57 4 .	37 3 .	408 51 8	81 14 .	88 10 .	214 36 2	499 93 4	2342 498 191	229 37 1	70 8 1	140 33 2	364 36 4	161 29 2	6199 1112 9254											
Stan członków z końcem roku	Razem	1803	61	40	467	95	98	252	596	3031	267	79	181	403	192	7565											
	przeciętna liczba członków rzeczyw.	1741	57	41	461	92	94	201	583	2905	260	84	176	383	193	7271											
	liczba nie należących z końcem roku	206	8	20	69	2	2	41	30	900	9	4	12	12	20	1335											

1) Włącznie z 8 towarzyszami innego zawodu, 2) włącznie z 16 towarzyszami innego zawodu.

2. Ogólny obrót kasowy Stowarzyszeń związkowych w r. 1897.

Przy ogólnym obrocie kasowym 14 Stowarzyszeń związkowych należy podnieść, że przy przeciętnym stanie 7271 rzeczywistych członków w roku 1897, były następujące przychody:

wkładki członków	zł. 247833-72 =	82-82 %	wszystkich przychodów
wpisowe	" 1566-92 =	0-52 %	" "
odsetki	" 21778-43 =	7-23 %	" "
inne wpływy	" 28072-73 =	9-38 %	" "
Razem	zł. 299251-80 =	100 %	wszystkich przychodów.

Wydatki były następujące: na

Wydatki były następujące: na					wszystkich
zapomogi . . .	zł. 205101-96 =	72-56 %	wszystkich wydatków albo	68-54 %	przychodów
kształcenie . .	" 16801-14 =	5-95 %	" "	5-61 %	"
administrację .	" 22583-58½ =	7-99 %	" "	7-55 %	"
organizację . .	" 9891-79 =	3-50 %	" "	3-31 %	"
inne wydatki . .	" 28256-15 =	10 %	" "	9-44 %	"
Razem zł. 282634-62½ = 100 % wszystkich wydatków albo 94-45 %					wszystkich przychodów.

Porównawszy ogół wydatków z ogółem przychodów, okazuje się nadwyżka w kwocie 16617-17½ = 5-55 % przychodów.

Wyszczególnienie obrotu kasowego.

a) P r z y c h o d y .

Stowarzyszenia	wkładki członków		wpisowe		odsetki		inne wpływy (wraz z sumą wyrównania)		S u m a	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	54711	01	434	20	3531	42	2377	56	61054	19
Bukowina . .	1940	05	14	—	293	84	215	18	2463	07
Dalmacya . .	615	50	37	—	15	—	30	—	697	50
Galicja . . .	12987	40	80	80	217	39	2754	89	16040	48
Karyntya . .	2816	54	6	—	468	92	1122	39	4413	85
Kraina	2812	20	17	—	697	51	896	11	4422	82
Pobrzeże . .	5139	—	73	—	503	17	1254	32	6969	49
Morawa . . .	18103	81	117	—	2707	29	2468	54	23396	64
Niższa Austria	115073	76	613	74	9198	90	8204	83	133091	23
Wyższa Austria	8824	58	26	08	281	23	1904	05	10035	94
Solnogród . .	2510	48	16	50	643	20	1328	16	4498	34
Szląsk	4972	06	55	60	627	47	717	97	6373	10
Styrya	12484	66	40	—	1961	11	2434	66	16920	43
Tyrol i Vorarlb.	5842	67	36	—	631	98	2364	07	8874	72
Razem w 14 Stowarzyszeniach	247833	72	1566	92	21778	43	28072	73	299251	80

b) Wydatki.

Stowarzyszenia	na zapomogi		na kształcenie		na administrację		na organizację		inne wpływy (wraz z sumą wyrównania)		S u m a	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy . . .	49108	85	2340	57	5775	72	2268	14	4364	50	63857	78
Bukowina . . .	1347	40	174	59	422	17	149	14	438	81	2532	11
Dalmacya . . .	51	—	48	—	73	61	10	66	58	39	241	66
Galicya	11375	60	845	36	1747	15	751	76	4482	35	19202	22
Karyntya . . .	2736	60	380	52	475	63	152	12	806	31	4551	18
Kraina . . .	2468	29	259	52	376	81	143	91	655	12	3903	65
Pobrzeże . . .	3914	70	56	36	658	84	341	33	1229	13	6200	36
Morawa . . .	20579	—	1597	35	1815	27	948	15	1124	72	26064	49
Niższa Austrya	82311	91	7799	42	7143	98	3259	91	7202	29	107717	51
Wyższa Austrya	6698	70	802	94	871	38½	407	12	2245	24	11025	38½
Solnogród . .	3539	58	254	60	397	34	116	32	661	59	4969	43
Szląsk	5005	83	615	51	613	47	487	96	876	55	7599	32
Styrya	10824	60	1224	64	1770	73	540	22	1964	27	16324	46
Tyrol i Vorarlb.	5139	90	401	76	441	48	315	05	2146	88	8445	07
Razem w 14 Stowarzyszeniach	205101	96	16801	14	22583	58½	9891	79	28256	15	282634	62½

c) Stan majątku (z wyłączeniem bibliotek i inwentarza).

Stowarzyszenia	z końcem roku 1897		z końcem roku 1896		w z r ó s ł			zmniejszył się		
					w porównaniu z poprzednim rokiem					
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	proc.	zł.	ct.	proc.
Czechy	112173	26	114976	85	—	—	—	2803	59	2·44
Bukowina	7982	37	8051	41	—	—	—	69	04	0·86
Dalmacya	2140	94	nie należało do Związku 7546	06	2140	94	100	—	—	—
Galicya	4384	32			—	—	—	3161	74	41·9
Karyntya	13310	17	13447	50	—	—	—	137	33	1·02
Kraina	17098	99	16579	82	519	17	3·13	—	—	—
Pobrzeże	16852	13	16083	—	769	13	4·78	—	—	—
Morawa	64463	32	67131	17	—	—	—	2667	85	3·97
Niższa Austria . . .	22731	53	202357	81	25373	72	12·54	—	—	—
Wyższa Austria . . .	33752	71	34742	15½	—	—	—	989	44½	2·85
Solnogród	15223	50	15694	59	—	—	—	471	09	3
Szląsk	16796	86	18023	08	—	—	—	1226	22	6·8
Styrya	42192	90	41596	93	595	97	1·43	—	—	—
Tyrol i Vorarlberg	19062	76	18633	11	429	65	2·31	—	—	—
Razem w 14 Stowa- rzyszeniach . . .	593165	76	574863	48½	29828	58	5·19	11526	30½	2·01
			od tego suma obok		11526	30½	2·01			
			wzrost rzeczywisty		18302	27½	3·18			

d) Ulokowanie majątku.

Stowarzyszenia	W y k a z a n o								Przypuszczalna wartość znajduje się prócz obok wykazanego majątku			
	w realnościach		w papierach wartościowych		w kasie oszczędności		w gotówce		w bibliotekach		inwentarzu	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	¹⁾ 101060	18	3400	30	4067	39	3645	39	2000	—	4457	89
Bukowina	—	—	81	50	7826	97	73	90	171	90	73	90
Dalmacya	²⁾ 350	—	718	72	1000	—	72	22	200	—	140	33
Galicja	—	—	³⁾ 3500	—	315	49	568	83	450	—	250	—
Karyntya	—	—	44	57	12765	31	500	29	690	95	115	53
Kraina	—	—	6066	02	10307	12	725	85	444	—	150	—
Pobrzeże	⁴⁾ 11224	85	1027	—	3668	84	931	44	100	—	63	08
Morawa	⁵⁾ 45500	—	3584	—	13736	49	1642	83	2000	—	600	—
Niższa Austrya	⁶⁾ 144041	36	68549	33	722	20	14418	64	2476	25	494	35
Wyższa Austrya	⁷⁾ 28300	—	—	—	4735	89	716	82	1975	—	426	—
Solnogród	—	—	7554	31	7330	—	339	19	300	—	—	—
Szląsk	—	—	8000	—	7168	38	1628	48	318	29	36	27
Styrya	⁸⁾ 33574	80	615	25	6818	41	1184	44	2131	53	151	50
Tyrol i Vorarlberg	—	—	493	10	18351	17	218	49	—	—	—	—
Razem	364051	19	103634	10	98813	66	26666	81	13257	92	6958	85
zł. 593165 · 76								zł. 20216 · 77				

Uwagi: ¹⁾ Dom i kawałek gruntu, po odpisaniu ciężącego na nich długu hipotecznego w kwocie zł. 84839·99. — ²⁾ Hypoteka na dom. — ³⁾ Dług w kwocie 800 zł. — ⁴⁾ Drukarnia Związkowa. — ⁵⁾ Dom. — ⁶⁾ Dom. — ⁷⁾ Włożono do I. drukarni towarzyszy. — ⁸⁾ Dom.

O ile stan majątku odpowiada ciągle wzrastającej liczbie członków, wskazuje następujące przedstawienie: Z końcem roku miały:

Stowarzyszenia	1897			1896			1895		
	Członków	Majątku	Udział na członka	Członków	Majątku	Udział na członka	Członków	Majątku	Udział na członka
		zł.	zł.		zł.	zł.		zł.	zł.
Czechy	1803	112173 · 26	62 · 21	1691	114976 · 85	67 · 99	1535	117127 · 90	76 · 30
Bukowina	61	7982 · 37	130 · 85	50	8051 · 41	161 · 03	40	7555 · 84	188 · 96
Dalmacya	40	2140 · 94	53 · 52	—	—	—	—	—	—
Galicja	467	4384 · 32	9 · 39	464	7546 · 06	16 · 26	248	7381 · 07	29 · 76
Karyntya	95	13310 · 17	140 · 10	82	13447 · 50	163 · 99	89	13466 · 76	151 · 31
Kraina	98	17098 · 99	174 · 48	91	16579 · 82	191 · 10	85	16374 · 07	192 · 63
Pobrzeże	252	16852 · 13	66 · 87	164	16083 · —	98 · 07	151	14972 · 26	99 · 14
Morawa	596	64463 · 32	108 · 16	565	67131 · 17	118 · 82	513	67285 · 75	131 · 16
Niższa Austrya	3031	227731 · 53	75 · 13	2790	202357 · 81	72 · 53	2669	185965 · 90	69 · 67
Wyż. Austrya	267	33752 · 71	126 · 41	254	34742 · 15	136 · 78	244	34338 · 43	140 · 73
Solnogród	79	15223 · 50	192 · 70	85	15694 · 59	184 · 64	72	15593 · 37	216 · 57
Szląsk	181	16796 · 86	92 · 80	179	18023 · 08	100 · 69	158	17627 · 05	111 · 56
Styrya	403	42192 · 90	104 · 70	367	41596 · 93	113 · 34	346	40278 · 43	116 · 41
Tyrol i Vorarlb.	192	19062 · 76	99 · 29	183	18633 · 11	101 · 82	155	17700 · 59	114 · 19
Razem	7565	593165 · 76	78 · 41	6965	574863 · 48	82 · 54	6305	555667 · 42	88 · 13

3. Dział zapomogowy Związku.

Co zdziałać może ożywiona szczerą ofiarnością i szlachetnym duchem humanitaryzmu organizacja zawodowa, wierna hasłu: „Jeden za wszystkich wszyscy za jednego“, na punkcie działu zapomogowego wykazuje następujący rozdział naszego sprawozdania.

Z powodu, że na Zjeździe Związku w Pradze w r. 1896 uchwalono zcentralizować oprócz już zcentralizowanych działów kasowych dla podróżnych, pozostających bez zajęcia w miejscu i invalidów, także i zapomogi dla chorych i pozostałych po śmierci członka rodzin, a tem samem takowe dla wszystkich należących do Związku w całej Austrii ujednolacić, można było wypłacanie tych zapomóg na rachunek wszystkich Stowarzyszeń rozpocząć dopiero z dniem 1. stycznia 1897 i dlatego też dopiero teraz można obliczyć, jak wysokie żądania co do opłat członków na przyszłość stawiać należy.

W poprzedzającym wykazie ogólnego obrotu funduszy Stowarzyszeń związkowych wykazane cyfry o wydatkach na zapomogi, pragniemy na tem miejscu w przejrzystym ugrupowaniu objaśnić, i celem porównania z wynikiem dwu lat poprzednich dołączyć odnośne daty.

Zauważyć tu jednak musimy, że przytoczone najpierw w każdej kategorii zapomóg cyfry ogólnej sumy zapomóg, są tu tak przedstawione, jak się one w pojedynczych sprawozdaniach rocznych Stowarzyszeń uwidoczniają, tj., że w sumach tych mieszczą się nie tylko zapomogi wypłacone na rachunek wspólny wszystkich Stowarzyszeń, ale także i miejscowe dodatki, które Stowarzyszenia wypłaciły na swój własny rachunek.

Daty dotyczące wyłącznie tylko zcentralizowanych zapomóg, są wszędzie podane osobno.

We wszystkich działach zapomóg, był następujący wynik:

Wsparcie jako czasowo niezdolni do pracy (chorzy) w roku 1897 otrzymali:

Czas niezdolności do pracy

Stowarzyszenie	członków	w procentach przeciętnej liczby członków	wypadków choroby	razem dni	rozdzielony na liczbę przeciętną li-chorych oraz członków przypada dni	
Czechy	606	34·81	774	18983	31·33	10·9
Bukowina	27	47·37	46	690	25·56	12·11
Dalmacya	4	9·76	4	41	10·25	1
Galicja	151	32·75	205	5717	37·86	12·4
Karyntya	38	41·4	51	979	25·76	10·64
Kraina	40	42·55	47	1209	30·23	12·86
Pobrzeże	67	33·33	86	1644	24·54	8·18
Morawa	221	37·91	275	6779	30·67	11·63
Niższa Austrya .	909	31·29	1219	38540	42·4	13·27
Wyższa Austrya .	97	37·31	121	2716	28	10·45
Solnogród	27	32·14	31	826	30·59	9·83
Szląsk	81	46·02	106	2358	29·11	13·4
Styrya	181	47·26	252	5270	29·12	13·76
Tyrol-Vorarlberg .	94	48·7	121	1257	13·37	6·51
Razem	2543	34·97	3338	87009	34·22	11·97
w roku 1896 . . .	2182	32·58	2782	77096	35·33	11·51
„ „ 1895	2026	33·47	2474	66807	32·97	11·04

Gdy zamienimy dni choroby na lata (à 365 dni), otrzymany podstawę do oznaczenia procentu chorobliwości i wynikają ztąd następujące cyfry:

	dni choroby		lata lub całorocznie wspierani	w procentach przeciętnej liczby członków
w roku 1897 . . .	87009	=	238	3·27
„ „ 1896	77096	=	211	3·15
„ „ 1895	66807	=	183	3·02

Wydatki na wsparcia dla chorych (zcentralizowane i dodatki miejscowe) w roku 1897 wynosiły:

Stowarzyszenie	w ogólności	na wspieranego	w procentach na przeciętną liczbę członków
Czechy	zł. 19889·52	zł. 32·82	zł. 11·42
Bukowina	„ 690—	„ 25·56	„ 12·11
Dalmacya	„ 41—	„ 10·25	„ 1—
Galieya	„ 5639 40	„ 37·34	„ 12·23
Karyntya	„ 979—	„ 25·76	„ 10·64
Kraina	„ 1377·99	„ 34·45	„ 14·66
Pobrzeże	„ 1644—	„ 24·54	„ 8·18
Morawa	„ 9685·10	„ 43·82	„ 16·61
Niższa Austrya	„ 37293·30	„ 41·03	„ 12·84
Wyższa Austrya	„ 2594·80	„ 26·75	„ 9·98
Solnogród	„ 953·85	„ 35·33	„ 11·36
Szląsk	„ 2563·06	„ 31·64	„ 14·56
Styrya	„ 5209·20	„ 28·78	„ 13·60
Tyrol-Vorarlberg	„ 1257—	„ 13·37	„ 6·51
Razem	zł. 89817·22	zł. 35·32	zł. 12·35
w roku 1896	„ 77802·48	„ 35·66	„ 11·62
„ „ 1895	„ 68982·23 ₅	„ 34·05	„ 11·40

Liczyby ostatniego rzędu wskazują równocześnie jaka wkładka na wsparcia chorych faktycznie od członka była potrzebna.

* * *

Zcentralizowaną zapomogę dla chorych pobierało 2536 członków (2167 zecerów, 293 drukarzy, 76 odlewaczy czcionek) w 3335 wypadkach za 82217 dni po 1 złr. i za 4679 dni po 60 ct., razem za 86896 dni 85006 złr. 5 ct.

Rozdzieliwszy ogólną sumę dni choroby z ogólną kwotą wypłaconej zapogi na liczbę pobierających takową, wypadnie przeciętnie na każdego z 2536 chorych 34·27 dni choroby i złr. 33·52 zcentralizowanej zapomogi.

Ruch w dziale chorych był następujący:

Przybyło: 174 pozostało z roku ubiegłego na funduszu, 2362 przybyło nowych a 799 powtórnie zachorowało, co czyni razem 3335 wypadków choroby. Liczba ta na 2536 chorych rozdziela się jak następuje 1917 zachorowało raz, 491 dwa razy, 90 trzy razy, 27 cztery razy, 9 pięć razy, 1 sześć a 1 zachorował siedm razy.

Ubyło: 111 polepszyło się, 2938 wyzdrowiało, 12 przeszło w stan inwalidowy, 80 umarło, 5 zapomogę wstrzymano, 188 pozostało dalej na funduszu chorych.

Ułożywszy frekwencję miesięcznie, wykaże się następujący rezultat:

	chorych	wypadków	dni
Styczeń	417	427	6276
Luty	468	476	6422
Marzec	514	530	7152
Kwiecień	418	429	6298
Maj	476	482	8244
Czerwiec	434	438	7106
Lipiec	541	545	9398
Sierpień	500	508	8333
Wrzesień	494	500	7697
Październik	466	475	8027
Listopad	380	388	5752
Grudzień	406	417	6191

Przeciętnie wypada na miesiąc 460 chorych, 468 wypadków i 7241 dni, za które zapomogę wypłacono.

Najwyższa liczba chorych była w miesiącu lipcu, a *najniższa* w listopadzie.

Co do *rodzaju chorób* czyniono również dochodzenia, a rezultat tychże przedstawiony jest w obok znajdującej się tabeli, w której rozmaite rodzaje chorób przejrzystości są ugrupowane i według Stowarzyszeń pojedynczo i sumarycznie ułożone. Nadmienię tu jednak wypada, że cyfry odnoszące się do Niższo-austriackiego Stowarzyszenia w przypuszczeniu tylko mogą być prawdziwe, gdyż ze Stowarzyszenia tego prawie żadnych dat dotyczących rodzaju chorób nie otrzymaliśmy, a potrzebne do tej tabeli cyfry obliczone są tylko na podstawie stosunku procentowego zgłoszonych zachorowań w Wiedeńskiej gremialnej kasie chorych dla drukarzy, do której jednakże nie wszyscy członkowie Niższo-austriackiego Stowarzyszenia należą, aby mózdz przynajmniej mniej więcej prawdziwy z całej Austrii przedstawić obraz.

Rodzaje choroby.

Oznaczenie rodzaju choroby.	Liczba wypadków choroby w Stowarzyszeniach														Razem	w % ogółu wypadków	
	Czechy	Bukowina	Dalmacya	Galicya	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawa	Austrya niż.	Austrya wyższa	Solinogród	Szląsk	Styrya	Tyrol-Vorarlberg		pojedynczo	razem
I. Choroby rozwojowe.																	
Uwład starczy, itd.	1	1	.	6	.	1	.	.	5	.	.	.	.	.	14	0.42	0.42
II. Choroby zakaźne.																	
Influenca	57	4	.	37	3	10	3	25	40	17	.	6	1	9	212	6.36	
Zapalenie płuc	2	1	.	7	1	.	.	.	4	5	.	2	1	.	23	0.69	
Gruźlica i zółzowatość	17	2	.	21	2	5	5	5	106	5	.	5	6	.	179	5.37	
Febra i Malaria	16	.	.	6	.	1	16	2	1	.	1	1	2	1	47	1.41	
Zapalenie ropczeszpiżki kost.	29	1	.	11	3	3	4	8	50	7	.	5	11	6	138	4.13	
Różne	8	1	.	4	2	.	.	.	12	1	.	.	2	1	31	0.93	18.89
III. Choroby weneryczne. . . .	4	6	.	2	2	.	3	3	26	.	.	.	4	.	50	1.59	1.95
IV. Nowotwory	1	.	.	.	.	.	.	.	8	.	.	.	.	.	9	0.27	0.27
V. Choroby krwi o więcej siedliskach.																	
Reumatyzm (ostr. i chron.)	105	1	.	7	5	5	11	47	99	8	3	3	17	8	319	9.56	
Różne	9	1	.	1	.	.	.	1	7	.	2	.	.	.	21	0.63	10.19
VI. Chorby układu nerwowego itp.																	
Newralgia i Neurastenia	21	3	.	3	2	.	1	2	35	2	3	1	6	3	82	2.46	3.98
Różne	13	1	.	6	.	1	1	.	15	2	1	.	5	6	51	1.52	2.6
VII. Choroby oczne.	28	.	.	4	2	1	2	6	21	2	3	3	11	4	87	2.6	0.33
VIII. Choroby narządu słuchu.	6	.	.	1	.	.	1	.	3	.	.	.	.	.	11	0.33	
IX. Choroby narządów oddech.																15.23	
Katar oskrzeli (ost. i chron.)	105	6	.	14	4	2	13	27	242	18	2	20	41	14	508		
Zapalenie opłucne	11	.	.	.	.	.	.	.	18	1	.	1	1	1	33	0.99	
Krwiotoki płucne	32	2	.	7	.	.	.	1	18	2	.	1	2	1	66	1.98	
Rozedma płuc	12	.	.	.	1	.	.	.	6	.	.	1	.	.	20	0.6	
Chorby nosa i krtani	36	1	.	5	2	1	3	12	9	.	.	3	12	2	86	2.57	21.37
X. Choroby narządów krążenia.																	
Choroby serca	16	.	.	1	.	.	.	2	12	2	.	5	2	1	41	1.23	
Choroby tętnic, żył i chłonic	2	.	.	4	.	.	.	.	22	3	1	2	1	3	38	1.14	2.37
XI. Choroby narzędzi trawienia.																	
Katar jelit (ostry i chron.)	33	.	.	5	4	3	2	9	36	2	1	4	12	7	118	3.53	
Katar żołądka „ „	31	7	.	4	2	1	4	13	64	10	3	7	27	6	179	5.37	
Choroby migdałków	13	.	.	1	.	.	.	8	43	2	.	6	11	8	92	2.76	
Choroby jamy ustnej i gardła	.	.	.	.	2	.	.	3	16	.	.	.	7	.	28	0.84	
Choroby zębów i szczęki	7	.	.	3	.	.	1	6	.	1	1	.	7	1	28	0.84	
Różne	15	.	.	4	2	1	.	6	10	4	.	1	8	2	52	1.55	14.89
XII. Choroby narzędzi moczowo-płciowych.																	
Katar pęcherza	4	.	.	3	.	.	1	1	8	.	.	3	2	1	23	0.69	
Zapalenie nerek (ostre)	6	1	.	6	.	.	.	1	7	5	.	.	.	.	26	0.78	
Zapalenie jąder	12	.	.	9	1	.	2	9	22	1	.	5	4	.	65	1.94	
Różne	.	.	.	.	1	.	.	1	2	.	.	.	4	1	9	0.27	3.68
XIII. Choroby skórne	10	3	.	7	2	2	3	10	54	1	1	2	3	6	104	3.11	3.11
XIV. Choroby narzędzi ruchu.																	
Zap. okost., martwiak kości.	22	.	.	.	1	.	.	.	33	1	2	6	3	2	70	2.09	
Różne	22	.	.	3	2	1	1	11	3	6	2	3	6	6	66	1.98	4.07
XV. Uszkodzenia.																	
Rany (cięte, klóte itd.)	31	4	.	10	4	4	4	19	59	7	1	5	25	10	183	5.48	
Złaman. kości i zwichnięcia	11	.	.	2	1	1	.	2	24	1	.	1	3	.	46	1.37	
Oparzenie	1	1	.	.	.	.	.	.	6	1	.	1	1	.	11	0.33	7.18
XVI. Rozpoznanie niepewne.	9	.	.	.	.	.	3	33	3	1	3	2	3	5	63	1.89	1.89
XVII. Zatrucie (ołowiem) . . .	16	.	.	1	1	.	2	2	73	3	1	1	1	6	106	3.17	3.17
Razem	774	46	1	205	51	47	86	275	1219	121	31	106	252	121	3335	100	100

Na szczególną uwagę, zasługują rubryki II i IX, które dotyczą chorób narządów oddechowych, dalej rubryki V, VI, i VII dotyczące chorób krwi i nerwów, a dalej rubryki XI, XIV i XVII dotyczące chorób narządów trawienia i ruchu, które bardzo wyraźnie ilustrują szkodliwy wpływ zawodu drukarskiego i giserskiego, jakoteż niezdrowych lokalności, na zdrowie członków.

Wydana przez nas w zeszłym roku statystyka o stosunkach ruchu w austriackich drukarniach, przedstawiła cyfrowo *sanitarne właściwości lokalów* i skonstatowała, że *więcej jak jedna trzecia część* tychże uraga wszelkim wymogom higieny. Członkowie nasi powinni sobie wziąć za zadanie, zwracać uwagę inspektorów przemysłowych na wszelkie nieprawidłowości i stanowczo dążyć do tego, by przedsiębiorcy zobowiązani byli, *lokale, w których praca ma być wykonywana, utrzymywać w stanie dla zdrowia nieszkodliwym i przystępnym*. Jeżeli nasz zawód już sam przez się jest dla zdrowia szkodliwym, to przecież nie jest koniecznem, by ofiary jego jeszcze przez gniazda przepełnione zarodkami szkodliwych zdrowiu mikrobów, czem raz więcej się zwiększały, a kasy nasze zapomogowe niedbałość przedsiębiorców pokrywać miały.

Jako nie mający zajęcia w miejscu pobierało wsparcie:

Czas bezrobocia

Stowarzyszenia	członków	w procentach przeciętnej liczby członków	w wypadkach bezrobocia	razem dni	podzieliwszy na liczbę wspieranych przypadków	przeciętną liczbę członków dni
Czechy	247	14.19	333	11156	45.17	6.41
Bukowina	7	12.28	14	324	46.29	5.68
Dalmacya	.	.	.	.	.	.
Galicja	98	21.26	140	4760	48.57	10.33
Karyntya	26	23.26	34	682	26.23	7.41
Kraina	2	2.13	2	10	5	0.11
Pobrzeże	24	11.94	40	854	35.58	4.25
Morawa	112	19.21	166	4801	42.86	8.23
Niższa Austrya	380	13.42	1224	17186	45.23	5.92
Wyższa Austrya	32	12.31	38	857	26.78	3.3
Solnogród	14	16.67	23	500	35.71	5.95
Szląsk	17	9.66	23	705	41.47	4.01
Styrya	46	12.01	68	1511	32.85	3.95
Tyrol-Vorarlberg	16	8.29	22	563	35.19	2.92
Razem	1021	14.04	2127	43909	43.01	6.04
w roku 1896	875	13.06	1751	40332	46.09	6.02
" " 1895	644	10.64	1220	27881	43.29	4.61

Koszta przesiedlenia w roku 1897 wypłacono:

w Stowarzyszeniu:

Czechy	22	członkom
Bukowina	.	"
Dalmacya	1	"
Galicja	7	"
Karyntya	1	"
Kraina	.	"
Pobrzeże	.	"
Morawa	9	"
Niższa Austrya	4	"
Wyższa Austrya	1	"
Solnogród	.	"
Szląsk	2	"
Styrya	1	"
Tyrol-Vorarlberg	2	"
Razem	50	członkom
w roku 1896	26	"
" " 1895	19	"

Oprócz pobierających wsparcie nie mających pracy w r. 1897, była w okręgach wszystkich stowarzyszeń, z wyjątkiem stowarzyszenia tyrolskiego, *wielka ilość wypłaconych lub nieuprawnionych do pobierania zapomogi członków bez pracy*, których wykazanie ze względu na faktacny stan bezrobocia i uzupełnienie na tem miejscu jest potrzebnem.

Nieuprawnionych do pobierania wsparcia w miejscu było						Rozdzielone na	
w okręgu Stowarzyszenia	wypła- conych	nie ma- jących jeszcze prawa	Razem	Procent przecięt- nej liczby członków	Razem przez dni	liczbę pozosta- jących bez zajęcia	prze- ciętą liczbę członków
	członków bez zajęcia					wypadło dni	
Czechy	38	133	171	9·82	5746	33·6	3·3
Bukowina	.	1	1	1·75	28	28	0·59
Dalmacya	.	.	.	.	.	.	.
Galicja	14	16	30	6·51	2946	98·2	6·39
Karyntya	.	6	6	6·52	210	35	2·28
Kraina	.	1	1	1·06	56	56	0·6
Pobrzeże	2	11	13	6·47	544	41·85	2·71
Morawa	14	46	60	10·29	3263	54·38	5·6
Niższa Austrya	113	215	328	11·29	13792	42·05	4·75
Wyższa Austrya.	2	5	7	2·69	300	42·86	1·15
Solnogród	.	.	.	.	.	.	.
Szląsk	2	4	6	3·41	116	19·33	0·66
Styrya	6	.	6	1·57	208	34·67	0·54
Tyrol- Vorarlberg	.	.	.	.	.	.	.
Razem	191	438	629	8·65	27209	43·26	3·74

Jeśli cyfry czterech pierwszych rubryk powyższej tabeli dodamy do tych, które wykazują stan pobierających zapomogę, otrzymamy rzeczywistą liczbę dotkniętych bezrobociem w poszczególnych stowarzyszeniach członków. *W ogólności było tedy nie mających zajęcia w miejscu (wspieranych i niewspieranych):*

Czas bezrobocia

	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	razem dni	liczbę nie mają- cych zajęcia	podzielony na przeciętną liczbę członków przypada dni
w roku 1897	1650	22·59	71118	43·1	9·78
„ „ 1896	1525	22·76	64438	42·25	9·62
„ „ 1895	1212	20·02	51233	41·25	8·46

Gdy ogólną sumę dni bezrobocia zamienimy na lata (rok roboczy licząc po 300 dni), wykaże się faktyczny procent bezrobocia jak następuje:

	dni bezrobocia	lata lub całorocznie wspierani w miejscu	w procentach do przeciętnej liczby członków
w roku 1897	71118	= 237	3·26
„ „ 1896	64438	= 214	3·19
„ „ 1895	51233	= 171	2·83

Ogólny wydatek na zapomogi dla nie mających zajęcia w miejscu (zcentralizowane i dodatki lokalne) wynosił w roku 1897:

Stowarzyszenie	Zapomoga dla nie mających zajęcia	na wspiera- nego	na kosztą przesiedle- nia	na wspie- ranego	Obie zapomogi podzielone na przeciętną liczbę członków
Czechy zlr.	11951—	zlr. 48·38	zlr. 428—	zlr. 19·45	zlr. 7·10
Bukowina „	324—	„ 46·29	„ .	„ .	„ 5·68
Dalmacya „	.	„ .	„ 10—	„ 10—	„ 0·24
Galicja „	4760—	„ 48·57	„ 133—	„ 19—	„ 10·61
Karyntya „	682—	„ 26·23	„ 20—	„ 20—	„ 7·63
Kraina „	10—	„ 5—	„ .	„ .	„ 0·11
Pobrzeże „	854—	„ 35·58	„ .	„ .	„ 4·25
Morawa „	4801—	„ 42·86	„ 147—	„ 16·33	„ 8·49
Niższa Austrya „	17186—	„ 45·23	„ 133—	„ 33·25	„ 5·96
Wyższa Austrya „	881—	„ 27·53	„ 35—	„ 35—	„ 3·52
Solnogród „	500—	„ 35·71	„ .	„ .	„ 5·95
Szląsk „	705—	„ 41·47	„ 70—	„ 35—	„ 4·4
Styrya „	1503·40	„ 32·68	„ 35—	„ 35—	„ 4·02
Tyrol-Vorarlberg „	563—	„ 35·19	„ 24—	„ 12—	„ 3·04
Razem zlr.	44720·40	zlr. 43·80	zlr. 1035—	zlr. 20·70	zlr. 6·29
w roku 1896 „	35334·70	„ 40·38	„ 485·10	„ 18·66	„ 5·35
„ „ 1895 „	24304·33	„ 37·74	„ 404·25	„ 21·28	„ 4·08

Cyfry ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jaka wkładka na wsparcia dla nie mających zajęcia w miejscu faktycznie od członka była potrzebną.

W roku 1897 pobierało zapomogę ze zcentralizowanego funduszu dla pozostających bez zajęcia w miejscu 1018 członków (822 zecerów, 182 drukarzy i 14 odlewaczy czcionek) w 2124 wypadkach na 43829 dni w sumie złr. 43817.40, zaś z funduszu na kosztą przesiedlenia wypłacono 49 członkom (35 zecerów, 13 drukarzy i 1 litograf) złr. 1025.

Rozdzieliwszy ogólną sumę dni wsparć dla pozostających bez zajęcia i potrzebną na to kwotę, wypadnie przeciętnie na każdego z tych 1018 pozostających bez zajęcia, 43 dni bezrobocia i 43 złr. zcentralizowanej zapomogi.

Na każdego z 49 członków, którzy pobrali wsparcie na kosztą przesiedlenia, wypadła przeciętnie złr. 20.92 zcentralizowanej zapomogi.

Przyrost i ubytek przedstawia się następująco: *Przyrost*: z zeszłego roku na funduszu pozostało 88, nowych przybyło 931, powtórnie bez zajęcia było 1090. — *Ubytek*: do kondycyi wstąpiło 1684, udało się w podróż 189, przeszło na fundusz chorych 26, wypłacono 168, do wojska przeszło 23, pobieranie zapomogi zasystowano 6, a z końcem roku na etacie funduszu pozostało 78. Liczba 2124 wypadków bez zajęcia rozdziela się na 1018 członków jak następuje: 605 było raz, 206 dwa razy, 90 trzy razy, 31 cztery razy, 20 pięć razy, 9 sześć razy, 20 siedm razy, 4 ośm razy, 3 dziewięć razy, 10 dziesięć razy, 3 jedenaste razy, 3 czternaście razy, 2 piętnaście razy i 1 siednnaście bez kondycyi.

Czas trwania kondycyi do 6 tygodni skonstatowano w 659 wypadkach (31.25% wszystkich kondycyi); i tak jednodniowe w 417, dwudniowe w 69, czterodniowe w 9, pięciodniowe w 5, sześciodniowe w 14, siedmiodniowe w 19, ośmiodniowe w 21, dziewięciodniowe w 9, dziesięciodniowe 12, jedenastodniowe w 3, dwunastodniowe w 2, czternastodniowe w 11, dłuższe niż 14-dniowe do 6 tygodni w 59 wypadkach.

Z tych krótkotrwałych kondycyi przypada na Wiedeń 594, na Czechy 16, na Bukowinę 3, na Galicyę 9, na Karyntyę 2, na Pobrzeże 6, na Morawę 14, na Austryę Wyzszą 2, na Solnogród 3, na Szląsk 2, na Styryę 7, i na Tyrol 1.

Wedle miesięcy przedstawia się frekwencya jak następuje:

	Nie mających zajęcia	w wypadkach	dni	przesiedlonych
Styczeń	187	223	2753	2
Luty	154	191	2374	5
Marzec	152	192	2440	5
Kwiecień	174	221	2791	2
Maj	222	296	4528	5
Czerwiec	193	224	3147	1
Lipiec	229	278	4418	7
Sierpień	250	294	4287	6
Wrzesień	295	352	5261	.
Październik	317	369	5306	9
Listopad	208	260	3295	3
Grudzień	209	267	3229	4

W przecięciu było tedy 216 nie mających zajęcia, w 264 wypadkach z 3653 dniami zapomogi w miesiącu. (W roku ubiegłym 187 nie mających zajęcia, w 225 wypadkach, 3353 dniami zapomogi).

Największa liczba nie mających zajęcia w miejscu była w miesiącu październiku, najmniejsza w marcu.

W porównaniu z cyframi ostatnich dwóch lat okazuje się, że zcentralizowane wsparcie dla niemających zajęcia w miejscu w r. 1897 wyższem było o 81.51% aniżeli w roku 1896, a o 161.56% od roku 1895. Nie należy tu przeczczyć, że na tak znaczne podwyższenie ogólnej sumy wydatków na zapomogi dla pozostających bez zajęcia wpłynęła nie tylko czem raz to wzrastająca liczba pozostających bez zajęcia, ale także i uchwała ostatniego Zjazdu związkowego w Pradze, mocą której podwyższono zapomogę z 60 ct. na 1 złr. dziennie.

Na etacie zcentralizowanej zapomogi wykazano:

	Nie mający za- jęcia w miejscu	wypadki	dni	Zapomoga kwota	przesiedleni	zapomoga
w roku 1897 . .	1018	2109	43829	złr. 43817.40	49	złr. 1025.—
" " 1896 . .	867	1744	40235	" 24141.—	26	" 461.60
" " 1895 . .	633	1209	27283	" 16369.80	19	" 332.60

Jako nie mający zajęcia w podróży pobrało zopomogę:

Czas trwania zapomogi w podróży

w Stowarzyszeniu	członków	w procentach na przeciętną liczbę członk.	frekwencya w stacyach płatniczych	razem dni	podzielony na liczbę wspartych członków przypadku dni	przeciętna liczb. członków przypadku dni
Czechy	1080	18·85	1162	4794	4·13	2·75
Bukowina			5	49	9·8	0·86
Dalmacya						
Galicja			86	422	4·91	0·92
Karyntya			305	1486	4·87	16·15
Kraina			158	723	4·58	7·69
Pobrzeże			190	750	3·95	3·73
Morawa			478	2669	5·58	4·58
Austria dolna			1355	4924	3·63	1·7
Austria górna			676	3474	5·14	13·36
Solnogród			387	1849	4·78	22·01
Szląsk			224	683	3·05	3·88
Styrya			717	2615	3·65	6·83
Tyrol-Vorarlberg			751	3962	5·28	20·53
Razem	1080	14·85	6494	28400	26·3	3·91
w roku 1896	1013	15·12	5711	24439	24·13	3·65
" " 1895	797	13·17	4274	18943	23·77	3·13

Gdy ogólną liczbę dni podróży zamienimy na lata (licząc na rok 300 dni roboczych), wykaże się następujący stosunek:

	dni podróży		lata lub całorocznie wspierani w podróży	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1897	28400	=	95	1·31
" " 1896	24439	=	81	1·21
" " 1895	18943	=	63	1·04

Ogólne wydatki na zapomogi dla podróżnych (zcentralizowane i niezcentralizowane) wynosiły:

w Stowarzyszeniu	razem	na 1 wspieranego	podzielone na przeciętną liczbę członków
Czechy	zł. 3064·20	zł. 2·64	zł. 1·76
Bukowina	" 29·40	" 5·88	" 0·52
Dalmacya	" "	" "	" "
Galicja	" 253·20	" 2·94	" 0·55
Karyntya	" 891·60	" 2·92	" 9·69
Kraina	" 433·80	" 2·75	" 4·61
Pobrzeże	" 449·70	" 2·37	" 2·34
Morawa	" 1680·40	" 3·52	" 2·88
Austria dolna	" 2954·40	" 2·18	" 1·02
Austria górna	" 2099·40	" 3·11	" 8·07
Solnogród	" 1109·40	" 2·87	" 13·21
Szląsk	" 469·77	" 2·05	" 2·61
Styrya	" 1569—	" 2·19	" 4·10
Tyrol-Vorarlberg	" 2377·20	" 3·17	" 12·32
Razem	zł. 17371·47	zł. 16·08	zł. 2·39
w roku 1896	" 14669·80	" 14·48	" 2·19
" " 1895	" 10113·30	" 12·69	" 1·67

Cyfry ostatniego rzędu wskazują równocześnie jak wysoka potrzebna była faktyczna wkładka na zapomogi dla podróżnych.

* * *

I tu okazuje się potrzeba przytoczyć osobno daty dotyczące zcentralizowanej zapomogi w podróży wypłaconej w roku 1897.

W podróży było 1080 członków (931 zecerów, 138 drukarzy, 11 odlewaczy czcionek), którzy według przynależności do stowarzyszeń grupują się jak następuje: Czechy 88, Bukowina 1, Galicja 23, Karyntya 6, Kraina 5, Morawa 39, Austria Niższa 89, Austria Wyższa 20, Solnogród 6, Szląsk 14, Styrya 18, Tyrol 26, Tryest 9, Gorycja 3, Dalmacya itd. 1, Pola 1 (z certyfikatem), razem 349 z Austrii; z Węgier 195, z Kroczy 7, z Niemiec 475, z Alzacy i Lotaryngii 9, z Szwajcaryi 28, z romańskiej Szwajcaryi 1, z Skandynawii 5, z Włoch 3, z Rumunii 1, z Serbji 6.

Jeżeli do procentu ogólnej liczby podróźnych wliczeni będą i członkowie innych związków, którzy na podstawie wzajemnych legitymacyj w Austrii zapomogę pobierali, i jeżeli dni podróży zostaną tak samo rozdzielone, to w porównaniu z dwoma poprzednimi latami przedstawi nam się obraz następujący: Zapomogę w podróży otrzymali:

Członkowie stowarzyszenia w	1897 w %	za dni w %	1896 w %	za dni w %	1895 w %	za dni w %
Austrii . .	349=32·31	9879=34·84	371=36·62	9159=37·5	312=39·14	7656=40·88
Węgrzech .	195=18 06	5879=20·73	136=13·42	2967=12·15	103=12·94	2378=12·7
Niemczech	475=43·98	11097=39·13	454=44·82	11204=45·87	330=41·40	7494=40·01
Szwajcaryi	28= 2·59	715= 2·52	18= 1·78	353= 1·45	22= 2·76	548= 2·93
innych kraj.	33= 3·06	788= 2·78	34= 3·36	741= 3·03	30= 3·76	654= 3·48
Razem . .	1080= 100	28358= 100	1013= 100	24424= 100	797= 100	18730= 100

Z tych 1080 w roku 1897 podróźujących członków, odbyło 587 jedną, 315 po dwie, 106 po trzy, 40 po cztery, 21 po pięć, 5 po sześć, 3 po siedm, 3 po ośm tur podróźnych w Austrii; w ogólności tedy przedsięwzięto 1875 tur, z których 40 rozpoczęto w roku ubiegłym, 544 z kondycyi w Austrii, 35 z pośród nie mających zajęcia, 1 po powrocie ze służby wojskowej i 44 takich, którzy w czasie podróży zachorowali, po wyzdrowieniu, dalej od granicy węgierskiej 319, kroackiej 23, niemieckiej 720, włoskiej 89 i szwajcarskiej 60.

Kondycyę otrzymali podróźni w 284 wypadkach, po za granice państwa udało się do Węgier 125, do Kroacji 5, do Niemiec 812, do Włoch 115, do Szwajcaryi 43, do Rosyi 1, na etat funduszu dla niemających zajęcia w miejscu przeszło 45, zachorowało 24, do wojska powołano 2, zmarł 1, z końcem roku pozostało 17 na podróży a 275 ukończyło podróż bez zawiadomienia. (Z ostatnich zapewne większość wstąpiła do kondycyi).

W 7 wypadkach *doniesiono o stracie* książek kwitowych, co w odpowiedni sposób opublikowano.

Z powodu dłuższego bezrobocia i spowodowanego tem braku środków, doznało 16 w podróży w kraju i zagranicą znajdujących się kolegów, mimo, iż wykazać mogli, że na najbliższej stacyi płatniczej otrzymają zapomogę związkową, błogich skutków ustawy o włóczęgostwie i zmuszeni byli na mocy tej ustawy przez organa rządowe do przesiedzenia dłuższego lub krótszego czasu w więzieniu, a potem zostali szupasowani. I tak np. jeden kolega miał nieszcześnie przesiedzieć się ośm tygodni w więzieniu pod zarzutem morderstwa, drugi kolega pod zarzutem kradzieży trzymany był przez sześć dni, a trzeci zmuszony był jako włóczęga cztery tygodnie w więzieniu przesiedzieć. We wszystkich trzech wypadkach dopiero później się wykazało, że są zupełnie niewinni. Kto wynagrodzi tym kolegom krzywdę, jaką im tem postępowaniem wyrządzono? W poszczególnych wypadkach byłoby przecież bardzo łatwo dowiedzieć się szybko u funkcjonaryszu naszych o tożsamości przytrzymanego i o należnej mu zapomodze.

W ogólności odwiedziło 1080 podróźnych 6471 razy 43 stacyi płatniczych związkowych i pobrało zcentralizowaną zapomogę za 28358 dni w kwocie 17014·80 złr.

Na *jednego podróźnego przypada przeciętnie* 26·26 dni podróży i 15·76 złr. zapomogi.

Frekwencya we wszystkich stacyach płatniczych przedstawia się według miesięcy następująco:

	podróźnych	odwiedziło stacyj	dni podróży
Styczeń	104	241	1194
Luty	79	164	634
Marzec	100	208	918
Kwiecień	131	312	1308
Maj	212	589	2525
Czerwiec	275	767	3399
Lipiec	309	915	3945
Sierpień	377	1112	4905
Wrzesień	337	942	4326
Październik	248	687	2846
Listopad	142	333	1474
Grudzień	88	201	884

W przecięciu przypada na jeden miesiąc 200 podróźnych, odwiedzających 540 stacyj płatniczych i 2363 dni podróży.

Najmniej podróźnych i *najmniejsza* frekwencya na stacyach płatniczych była w lutym, *największa* we wrześniu.

Jeśli wydatek na *zcentralizowane zapomogi dla podróźnych* ostatniego roku porównamy z wydatkami lat poprzednich, okaże się i tu znaczny wzrost wydatków:

	podróżnych	frekwencja stacyj	Zapomoga za dni	w kwocie
w roku 1897 . .	1080	6471	28358	zł. 17014·80
„ „ 1896 . .	1013	5686	24424	„ 14654·40
„ „ 1895 . .	797	4270	18730	„ 9972·70

* * *

Jeżeli zrekapitulujemy *główne liczby wszystkich trzech powyższych gałęzi zapomóg*, uży-skamy dopiero wtenczas **ogólny obraz bezrobocia** wśród zorganizowanych drukarzy w r. 1897.

1	2	3	4	5	6	7
Bez zajęcia byli	Członkowie	W procentach do przeciętnej liczby członków	Czas trwania bez- kondycjonowania dni	przemieniona na lata—byli cały rok bez zajęcia	do przeciętnej liczby członków	Koszta zapomogi wypłaconej wykazanym tu pozostającym bez zajęcia, nie licząc wydatków na administrację
						złr. ct.
z powodu słabości	2543	34·97	87009	238	3·27	89817 22
w miejscu (wspierani)	1021	14·04	43909	146	2·01	44720 40
„ „ (niewspierani)	629	8·65	27209	91	1·25	
w podróży (wspierani)	1080	14·85	28400	95	1·31	17371 47
Razem . .	5273	72·51	186527	570	7·84	151909 09
w roku 1896	4720	70·47	165973	506	7·55	127806 48
„ „ 1895	4035	66·66	136983	417	6·89	103399 86½

Rudbryka 2 i 3 tej tabeli podaje liczbę dotkniętych bezrobociem członków; z po-wodu jednak, że ci ostatni po największej części tylko przez kilka dni lub też tygodni pozostawali bez zajęcia, nie da się więc z samych tych cyfer przedstawić rzeczywisty stan rynku pracy i dają co do tego dokładny obraz rubryki 4, 5 i 6, gdyż w rubry-kach tych jest liczba dni bezkondycjonowania przemieniona na lata, która równocze-śnie przedstawia cyfrę dotyczących osób, które cały rok pozostawały bez kondycji, i stosunek procentowy ilości członków. Rubryka 7 wykazuje kosztą, jakie nasze kasy zapomogowe wskutek tego ponieść musiały. Jeżeli tę sumę i sumę wypłaconą członkom pozostającym bez zajęcia na kosztą przesiedlenia na przeciętną liczbę członków rozdzie-limy, to wykaże się, że członkowie zmuszeni byli złożyć w roku 1897 na pozostających bez kondycji kolegów złr. 21·03, (w roku 1896 złr. 19·08, w roku 1895 złr. 17·15).

Jeżeli jeszcze uwzględnimy, że sami pozostający bez zajęcia koledzy przez brak zarobku bardzo wielkie ponieśli straty, to dopiero wtenczas można ocenić, jak dalece drukarze austriacy, z powodu złych stosunków na rynku pracy, ucierpieli. Celem uzupełnienia powyższych dat, należałoby przeto i tu zrobić małe obliczenie utraty zarobku. Pomnożywszy przyjęty na podstawie statystyki z roku 1895 przeciętny dzienny zarobek zecera lub maszynisty na złr. 2·04 przez wykazanych 186527 dni bezrobocia, otrzymamy jako kwotę utraty zarobku **złr. 380515·08** (w roku 1896 złr. 338594·92, w roku 1895 złr. 263007). Po doliczeniu wypłaconych tym dotkniętym bezrobociem zapomóg we wszystkich w powyższej tabelce wykazanych kategoriach, jakoteż i ko-sztów przesiedlenia, dojdziemy do rezultatu, że ogólna strata poniesiona wskutek bezrobocia w roku 1897 przez austriackich kolegów dochodzi do poważnej sumy **złr. 533459·17** (w roku 1896 złr. 466886·50, w roku 1895 złr. 366811·47½). — Zliczywszy stratę poniesioną wskutek bezrobocia, z ostatnich trzech lat, otrzymamy sumę **jeden milion 367157 złr. 14½ ct.**

Wobec tych cyfer, które bardzo wymownie przesuwały nam przed oczy skutki braku pracy i równocześnie wskazują na potrzebę skrócenia dnia pracy, okazuje się wydana do towarzyszów odezwa, aby zwrócili większą uwagę na gospodarkę osobnych godzin, i aby, wszędzie gdzie to tylko możebnem jest, starali się zmniejszyć lub też zu-pelnie usunąć robotę po godzinach, całkiem uprawdliwioną. Rzeczywiście pożałowania godnem jest, że z jednej strony tyle rąk zmuszonych jest odpoczywać, podczas gdy z drugiej strony czas pracy przez kolegów stojących w kondycji przeciągany bywa

w nieskończoność. Według wypracowanej przez ruchliwego urzędnika Związku kolegę Schieglę, w „Vorwärts“ i innych organach Związku ogłoszonej statystyki, wynika, że w roku ubiegłym 3245 towarzyszy i 930 uczniów robiło 230146 osobnych godzin, co czyni 25572 dni czyli 86 lat. Rzeczywista liczba jednak była z pewnością wyższą; jako dowód tego twierdzenia, przytaczamy fakt, że z 881 oficyn tylko 366=41.54% nadesłało daty. *Konieczna tu jest poprawa na lepsze.*

* * *

Wskazaniem będzie na tem miejscu pomówić jeszcze o jednej bardzo ważnej gałęzi naszej przemysłowej organizacji, która niestety u towarzyszy nie znalazła jeszcze tego zrozumienia, jakie jej się rzeczywiście należy. Jest to *biuro stręczenia pracy*. Mimo, że instytucja ta od dłuższego już czasu przez większą część Stowarzyszeń w życie wprowadzoną została, nie może się jednak dotychczas tak rozwinąć, jakby w dobrze zrozumianym interesie przy uregulowanych stosunkach pracy i płacy, życzyłyby sobie należało, a to z powodu, że większa część towarzyszy pozostających bez zajęcia, nie chce zaniechać starodawnego zwyczaju handlowania siłą swoją roboczą i chodząc od drzwi do drzwi ją polecać. *Instytucja biura stręczenia pracy* powinna być przez wszystkich członków bez wyjątku używana, a tem samem zmuszeni będą i pryncypalowie uznać ją i nią się posługiwać; wyduszanie niższych cen nie będzie brało górę tak znacznie jak to się obecnie dzieje; *płaca minimalna* przestanie być *płacą maksymalną*, gdyż dobrze zorganizowane biuro stręczenia pracy, odpowiednio do kwalifikacji do rozporządzenia będącymi sił roboczych, będzie mogło mieć także i wpływ na *wysokość wynagrodzenia*.

Jak dalece usprawiedliwionym jest powyższy zarzut, udowodnią następujące cyfry: statystyczne dochodzenia w r. 1897 wykazały, że pozostający bez zajęcia w miejscu w 1684 wypadkach, a pozostający bez zajęcia w podróży w 248 wypadkach, to znaczy razem w 1968 wypadkach znaleźli kondycję, nie licząc niezliczone wypadki wstąpienia do kondycyi, co do których brak wszelkich wykazów. Przeciwnemu niżej podane zestawienie wykazuje, że biura stręczeń pracy Stowarzyszeń związkowych mogły tylko w 588 wypadkach, t. j. w 29.88% interweniować, czyli kondycję udzielić.

Wskazano kondycję	przez miejscowe biuro stręczeń pracy w														Razem
	Czechach	Bukowinie	Dalmacyi	Galicji	Karyntyi	Krainie	Pobrzeżu	Morawie	N. Austrii	W. Austrii	Solnogradzie	Szląsku	Stryi	Tyrol-Vorarlberg	
Zecerom	84	.	.	1	4	.	30	93	227	22	.	15	11	.	487
Drukarzom	19	.	.	1	3	.	6	19	47	2	.	1	2	.	100
Odlewacz czcionek	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
Razem	103	.	.	2	7	.	36	112	275	24	.	16	13	.	588

Stałe niezdolnym do pracy (inwalidom) wypłacono:

w Stowarzyszeniu	członków	w procentach do przeciętnej liczby człon.	Czas trwania zapomogi	
			razem tygodni	podzielony na przeciętną liczbę członków
Czechy	34	1.95	1587	46.65
Bukowina	1	1.75	52	52
Dalmacya	.	.	.	.
Galicja	.	.	.	.
Karyntya	.	.	.	.
Kraina	2	2.13	66	33
Pobrzeże	1	0.5	52	52
Morawa	10	1.72	478	47.8
Niższa Austrya	62	2.14	2745	44.27
Wyższa Austrya	2	0.77	99	49.5
Solnogród	2	2.38	31	15.5
Szląsk	2	1.14	104	52
Stryja	5	1.31	260	52
Tyrol-Vorarlberg	4	2.07	156	39
Razem	125	1.72	5630	45.04
w roku 1896	116	1.73	5301	45.7
„ „ 1895	104	1.72	4694	45.13

Gdy liczbę wypłaconych tygodni zamienimy na lata, otrzymamy faktyczny procent inwalidów:

	tygodnie wypłacone		lata lub całorocznie wspierani		w procentach do przeciętnej liczby członków
w roku 1897	5630	=	108		1.49
" " 1896	5301	=	102		1.52
" " 1895	4694	=	90		1.65

Ogólny wydatek dla stale niezdolnych do pracy [inwalidów] (zcentralizowany jakoteż dodatki lokalne) wynosił:

	razem	na każdego pobierającego	rozdzielony na przeciętną liczbę członków
Czechy zlr.	7681.93	zlr. 225.94	zlr. 4.41
Bukowina "	260.—	" 260.—	" 4.56
Dalmacya "	.	" .	" .
Galicya "	.	" .	" .
Karyntya "	.	" .	" .
Kraina "	342.50	" 171.25	" 3.64
Pobrzeże "	234.—	" 234.—	" 1.16
Morawa "	2545.50	" 254.55	" 4.37
Nizsza Austryja "	15590.50	" 251.46	" 5.37
Wyższa Austryja "	872.50	" 436.25	" 3.36
Solnogród "	246.50	" 123.25	" 2.93
Szląsk "	598.—	" 299.—	" 3.40
Styryja "	1755.—	" 351.—	" 4.58
Tyrol-Vorarlberg "	676.—	" 169.—	" 3.50
Razem zlr.	30802.43	zlr. 246.42	zlr. 4.24
w roku 1896 "	28718.50	" 247.57	" 4.29
" " 1895 "	25589.50	" 246.05	" 4.23

Ostatni rząd cyfer wykazuje równocześnie jak wysoka powinna być wkładka od członka do tego funduszu.

Zcentralizowane wsparcie dla inwalidów pobierało w roku 1897 125 członków (80 zecerów, 35 drukarzy, 9 odlewaczy czcionek, 1 litograf), którzy wedle kategorii zapomóg, wspierani byli jak następuje:

9 inwalidów przez	435	tygodni po	zlr. 3.50	razem	zlr. 1522.50
18 " "	813	" " "	4.—	" "	3080.—
18 " "	879	" " "	4.50	" "	3955.50
19 " "	825	" " "	5.—	" "	4125.—
37 " "	1629	" " "	5.50	" "	8959.50
24 " "	1049	" " "	6.—	" "	6294.—
Razem 125 inwalidów przez	5630	tygodni pobrało razem	zlr. 27936.50		

Na każdego z inwalidów przypada przeciętnie zapomogi zlr. 233.49, (w roku przeszłym zlr. 224.57.). Podzieliwszy sumę wypłaconej zapomogi przez liczbę wypłaconych tygodni, okaże się, że wsparcie jednego inwalidy wynosiło przeciętnie tygodniowo zlr. 4.96 (w roku ubiegłym zlr. 4.91).

Jeden inwalida z kategorii 4 zlr. tygodniowo umieszczony był w prywatnym zakładzie dobroczynnym i pobrał zamiast należących mu się 208 zlr., tylko 36 zlr.

Z wykazanych tu 125 inwalidów było z początkiem roku 102 (66 zecerów, 28 drukarzy, 7 odlewaczy czcionek, 1 litograf) na funduszu, początkowo podany stan inwalidów wydaje się o jedną osobę niższy, aniżeli z końcem roku zeszłego podany, gdyż jeden drukarz wykazany w zeszłym roku jako pozostający na funduszu inwalidów, zmarł w tygodniu noworocznym i nie mógł żadnej zapomogi więcej pobrać, przybyło 23 (14 zecerów, 7 drukarzy, 2 odlewaczy czcionek); ubyło z powodu śmierci 15 (7 zecerów, 7 drukarzy, 1 odlewacz czcionek), pozostało na funduszu 111 (73 zecerów, 29 drukarzy, 8 odlewaczy czcionek, 1 litograf).

Co do wieku przyjętych w roku 1897 na fundusz inwalidowy 23 członków skonstatowano:

1 członek	miał	75 lat	2 członków	miał	50 lat
2 członków	"	68 "	1 członek	"	49 "
2 "	"	67 "	1 "	"	47 "
2 "	"	66 "	1 "	"	42 "
1 członek	"	65 "	1 "	"	38 "
2 członków	"	62 "	1 "	"	37 "
1 członek	"	59 "	1 "	"	31 "
1 "	"	57 "	2 członków	"	29 "
1 "	"	56 "			
			Przeciętny wiek 53.9 lat.		

Jako powód przejścia w stan inwalidowy skonstatowano: uwiad starczy w 6 wypadkach, choroby piersiowe w 3, cierpienia mózgu i kości pacierzowej w 3, chorobę sercową w 1, choroby oczne w 2, okaleczenia w 2, chroniczne zatrucie ołowiem w 3, chroniczny reumatyzm członków w 1 wypadku, chroniczne zapalenie błony brzusznej w 1 wypadku, podagrę w 1 wypadku. U 9 inwalidów oprócz tu wymienionych chorób, były podane jeszcze inne cierpienia, które spowodowały przyjęcie ich na stan inwalidowy.

Inwalidzi, którzy z funduszu ubyli, *pobierali* razem przez 6332 tygodni *zapomogę*, a każdy z nich pojedynczo wziął po 1424, 976, 767, 699, 520, 472, 340, 213, 213, 186, 163, 145, 75, 74, i 65 tygodni, *przeciętnie* więc przez 422·1 tygodni = 8·1 lat.

Jeżeli się porówna wynik *zcentralizowanej zapomogi dla inwalidów* z roku 1897 z dwoma latami poprzednimi, to i tu skonstatuje się wyższe zapotrzebowanie tejże:

	Inwalidów	wypłacono zapomogę tygodni	kwota
w roku 1897	125	5630	złr. 27936·50
" " 1896	115	5258	" 25826—
" " 1895	104	4694	" 23178—

Koszta pogrzebowe (zcentralizowane wraz z dodatkami lokalnymi) wypłacono w r. 1897 :

Stowarzyszenie	członków	w procentach do przeciętnej liczby członków	w ogólnej k wocie	rodzielone na liczbę wypadków	przeciętna liczbę członków
Czechy	29	1·67	złr. 2600—	złr. 89 66	złr. 1·43
Bukowina	.	.	" .	" .	" .
Dalmacya	.	.	" .	" .	" .
Galicja	9	1·95	" 590—	" 65 56	" 1·28
Karyntya	.	.	" .	" .	" .
Kraina	2	2·13	" 100—	" 50—	" 1·06
Pobrzeże	2	1	" 250—	" 125—	" 1·24
Morawa	7	1·2	" 1210—	" 172·86	" 2·08
Niższa Austrya	40	1·38	" 4708·71	" 117·72	" 1·62
Wyższa Austrya	.	.	" .	" .	" .
Solnogród	2	2·38	" 132·83	" 66·42	" 1·58
Szląsk	5	2·84	" 470—	" 95—	" 2·67
Styrya	7	1·83	" 450—	" 64·29	" 1·17
Tyrol-Vorarlberg	1	0·52	" 150—	" 150—	" 0·78
Razem	104	1·43	złr. 10661·54	złr. 102·51	złr. 1·47
w roku 1896	85	1·27	" 4161·04	" 48·95	" 0·62
" " 1895	85	1·4	" 4055·80	" 47·72	" 0·67

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoką powinna była być wkładka od członka do tego funduszu.

* * *

Zcentralizowane koszty pogrzebowe (równocześnie odprawa wdowia) wypłacono w r. 1897 za 104 członków (83 zecerów, 16 drukarzy, 5 giserów) a to :

w 59 wypadkach po 50.—	złr.	razem	złr.	2950 —
14)	"	"	"	1400—
" 1)	"	" 100.—	"	37·83 tylko pogrzeb
8)	"	"	"	1200—
" 1)	"	" 150.—	"	70—
20)	"	"	"	4000—
" 1)	"	" 200.—	"	58·71

razem w 104 wypadkach w ogólnej kwocie złr. 9716 54

W *przecięciu* przedstawia się *wydatek na jeden wypadek śmierci* w kwocie 93·43 zł. Zapomogę tę wypłacono, w myśl uchwał Zjazdu w Pradze, w 45 wypadkach ślubnej żonie zmarłego, w 3 wypadkach nieślubnej żonie, w 4 wypadkach dzieciom, w 30 wypadkach rodzicom, w 9 wypadkach rodzinie i w 6 wypadkach innym krewnym, podczas gdy w 7 wypadkach zarządy stowarzyszeń same zajęły się sprawieniem pogrzebu zmarłym członkom.

Z owych 104 *zmarłych* znajdowało się bezpośrednio przed śmiercią 80 na etacie funduszu chorych, 15 na etacie funduszu inwalidów, zaś 9 zmarło śmiercią nagłą.

Jako *przyczynę śmierci* skonstatowano: Choroby mózgu w 9 (8·654%), choroby płuc i organów oddechowych w 59 (56·731%), wadę serca w 3 (2·885%), katar żołądka i kiszek w 2 (1·923%), zapalenie nerek w 4 (3·846%), zapalenie stawów w 1 (0·962%), zapalenie błony brzusznej w 1 (0·962%), marazm i uwiad starczy w 9 (8·654%), wodną puchlinę w 1 (0·962%), cukrówkę w 1 (0·962%), różę w 1 (0·962%), zatrucie ołowiem

w 1 (0.962‰), newralgię w 1 (0.962‰), malarię, w 1 (0.962‰), udar w 4 (3.846‰), raka w twarzy w 1 (0.962‰), raka w żołądku w 1 (0.962‰), rany z powodu katastrofy kolejowej w 1 (0.962‰), samobójstwo w 3 wypadkach (2.885‰ wszystkich wypadków śmierci).

Wedle wieku zmarłych stosunek przedstawia się jak następuje:

1 członek 84 lat (1 inwal.)	1 członek 56 lat (1 inwal.)	2 członów 34 lat (inwal.)
1 " 82 " (1 ")	3 " 55 " (1 ")	3 " 33 "
1 " 80 " (1 ")	1 " 53 " (1 ")	1 " 32 "
1 " 78 " (1 ")	2 " 50 " (1 ")	2 " 30 "
1 " 76 " (1 ")	1 " 49 " (1 ")	2 " 29 "
1 " 71 " (1 ")	2 " 48 " (1 ")	8 " 28 "
1 " 70 " (1 ")	2 " 47 " (1 ")	8 " 27 "
1 " 68 " (1 ")	1 " 46 " (1 ")	3 " 26 "
3 " 67 " (1 ")	1 " 45 " (1 ")	3 " 25 "
1 " 66 " (1 ")	1 " 43 " (1 ")	4 " 24 "
2 " 65 " (1 ")	2 " 41 " (1 ")	4 " 23 "
1 " 62 " (1 ")	4 " 39 " (1 ")	7 " 22 "
1 " 61 " (1 ")	1 " 38 " (1 ")	5 " 21 "
1 " 60 " (1 ")	1 " 37 " (1 ")	4 " 20 "
2 " 59 " (1 ")	1 " 36 " (1 ")	1 " 19 "
1 " 57 " (1 ")	2 " 35 " (1 ")	1 " 18 "

Przeciętny wiek wynosił 38.5 lat.

Gdy się jednak zważy, że między 104 zmarłymi było 15 inwalidów, którzy z natury należą do starszych wiekiem i przedstawiają przeciętnie 64.6 lat wieku, okaże się po wyłączeniu ostatnich na resztę 89 zmarłych rzeczywistych członków przeciętny wiek 34.1 lat.

Zapomogi dla sierót (zcentralizowane wraz z dodatkami lokalnymi) wypłacono:

Stowarzyszenie	na zapomogi bieżące dzieci	miesiące	zł.	kwota	na odprawy dzieci	kwota	razem	rozdzielona na przeciętną liczbę członków
Czechy	58	609	"	2232.50	.	.	zł. 2232.50	zł. 1.28
Bukowina	1	12	"	36.—	.	.	" 36.—	" 0.63
Dalmacya	.	.	"	.	.	.	" .	" .
Galicja	.	.	"	.	.	.	" .	" .
Karyntya	5	60	"	162.—	.	.	" 162.—	" 1.76
Kraja	6	72	"	204.—	.	.	" 204.—	" 2.17
Pobrzeże	8	96	"	270.—	.	.	" 270.—	" 1.34
Morawa	18	173	"	510.—	.	.	" 510.—	" 0.87
Nizsza Austria	115	1249	"	3594.—	2	zł. 100.—	" 3694.—	" 1.27
Wyższa Austria	4	39	"	120.—	.	.	" 120.—	" 0.46
Solnogród	3	36	"	72.—	.	.	" 72.—	" 0.86
Szlask	4	20	"	10.—	.	.	" 90.—	" 0.51
Styrya	14	124	"	303.—	.	.	" 303.—	" 0.79
Tyrol-Vorarlberg	3	33	"	71.50	.	.	" 71.50	" 0.37
Razem	239	2523	zł.	7665.—	2	zł. 100.—	zł. 7765.—	zł. 1.07
w roku 1896	231	2617	"	6978.50	.	.	" 6978.50	" 1.04
" " 1895	220	2322	"	6393.50	.	.	" 6393.50	" 1.06

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoką powinna była być faktycznie wkładka od członka do tego funduszu.

* * *

Zcentralizowane zapomogi dla sierót, wypłacono w 1897 roku 239 dzieciom, (123 chłopcom i 116 dziewczętom), a mianowicie:

60 dzieciom za	642 miesiące	po zlr. 1.50	kwotę zlr. 963.—
178 " " "	1855 " " "	3.00 " "	5565.—
1 dziecku po opuszczeniu domu sierot	odprawę	" "	50.—

razem 239 dzieciom za 2497 miesięcy ogólną kwotę zlr. 6578.—

W przeciętnie wypadło na jedno dziecko zlr. 27.52, zapomogi.

Ruch sierót przedstawiał się jak następuje: przyrost: pozostało z poprzedniego roku 51 z prawem do pobierania miesięcznie po zlr. 1.50, 155 po zlr. 3.00, razem 206 (105 chłopców, 101 dziewcząt); nowych przybyło 9 z prawem do zlr. 1.50 miesięcznie i 24 z prawem do zlr. 3.00, razem 33 (18 chłopców, 15 dziewcząt); — ubytek: 7 z prawem do zlr. 1.50 i 25 z prawem do zlr. 3.00 miesięcznie, razem 32 (17 chłopców, 15 dziewcząt); z tych wstąpiło 2 (1 chłopiec i 1 dziewczyna) do domu sierot; wybrało zapomogę 28 (14 chłopców, 14 dziewcząt), umarło 2 chłopców, z końcem roku pozostało na funduszu sierót 53 pobierających po zlr. 1.50 i 154 po zlr. 3.00 miesięcznie, razem 207 (106 chłopców, 101 dziewcząt).

Innych zapomóg (wyłącznie na własny rachunek odnośnych stowarzyszeń) wypłacono w roku 1897 :

Stowarzyszenie	osobom	kwotę	rozdzielone na	
			liczbę wspieranych	przeciętną liczbę członków
Czechy	47	złr. 1261·70	złr. 26·84	złr. 0·73
Bukowina	1	„ 8.—	„ 8.—	„ 0·14
Dalmacya	.	.	„ .	„ .
Galicja	.	.	„ .	„ .
Karyntya	1	„ 2.—	„ 2.—	„ 0·02
Kraina	.	.	„ .	„ .
Pobrzeże	8	„ 213.—	„ 26·63	„ 1·06
Morawa	.	.	„ .	„ .
Niższa Austrya	47	„ 752.—	„ 16.—	„ 0·26
Wyższa Austrya	2	„ 96.—	„ 48.—	„ 0·37
Solnogród	9	„ 525.—	„ 58·33	„ 6·25
Szląsk	1	„ 50.—	„ 50.—	„ 0·28
Styrya	.	.	„ .	„ .
Tyrol-Vorarlberg	24	„ 21·20	„ 0·88	„ 0·88
Razem	140	złr. 2928·90	złr. 20·92	złr. 0·40

Liczby ostatniego rzędu wskazują równocześnie, jak wysoką powinna była być wkładka od członka na ostatnie zapomogi.

Główne cyfry wszystkich gałęzi zapomóg zliczone razem wykażą ile ogółem w roku 1897 wypłacono zapomóg :

Stowarzyszenie	osobom	kwotę	rozdzielone na		lub za tydzień i członka
			liczbę wspieranych	przeciętną liczbę członków	
Czechy	2226	złr. 49108·85	złr. 22·06	złr. 28·21	ct. 54 25
Bukowina	42	„ 1347·40	„ 32·08	„ 23·64	„ 45·46
Dalmacya	5	„ 51.—	„ 10·20	„ 1·24	„ 2·38
Galicja	351	„ 11375·60	„ 32·41	„ 24·68	„ 47·46
Karyntya	376	„ 2736·60	„ 7·28	„ 29·75	„ 57·21
Kraina	210	„ 2468·29	„ 11·75	„ 26·26	„ 50·5
Pobrzeże	300	„ 3914·70	„ 13·05	„ 19·48	„ 37·46
Morawa	855	„ 20579.—	„ 24·07	„ 35·30	„ 67·88
Niższa Austrya	2874	„ 82311·91	„ 28·64	„ 28·33	„ 54·52
Wyższa Austrya	814	„ 6698·70	„ 8·23	„ 25·76	„ 49·54
Solnogród	445	„ 3539·58	„ 7·95	„ 42·14	„ 81·04
Szląsk	336	„ 5005·83	„ 14·90	„ 28·44	„ 54·69
Styrya	971	„ 10824·60	„ 11·15	„ 28·26	„ 54·35
Tyrol-Vorarlberg	895	„ 5139·90	„ 5·75	„ 26·63	„ 51·21
Razem	10700	złr. 205101·96	złr. 19·17	złr. 28·21	ct. 54·25
w roku 1896	9693	„ 179275·67	„ 18·50	„ 25·27	„ 48·6
„ 1895	7600	„ 149213·81 ₃	„ 19·63	„ 24·65	„ 47·4

Cyfry te wykazują chyba dostatecznie humanitarną działalność Związku, to też dalsze komentarze w tym wyglądzie uważamy za zbędne.

Jeśli jednak weźmiemy z działu zapomogowego sumy, wypłacone w myśl uchwał Zjazdu praskiego ze zcentralizowanych gałęzi zapomóg, które pokryć musiały wszystkie stowarzyszenia związkowe w miarę ilości członków, wykaże się następujący obraz :

Wydano na wspólny rachunek :

dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych)	złr. 85006·05
„ nie mających pracy w miejscu i przesiedlonych	„ 44842·40
„ „ „ w podróży	„ 17014·80
„ stale niezdolnych do pracy (inwalidów)	„ 27936·50
„ kosztów pogrzebowych (także odpraw wdowich)	„ 9716·54
„ sierót	„ 6578.—

Razem . . . złr. 191094·29

Z kwoty tej pokryto przez zwrot zapomogi 16 złr. 80 ct. przecho kwota przez Stowarzyszenia związkowe pokryć się mająca zmniejszyła się do kwoty złr.191077·49.

O ile przez to środki poszczególnych Stowarzyszeń zostały obciążone, wykazują dokładnie następujące tabele, które podają wynik rozliczeń wszystkich czterech kwartałów.

Wynik rozliczeń

zcentralizowanych zapomóg w roku 1897.

a) Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży.

Stowarzyszenia	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi	Według rozdziału wypadło na Stowa- rzyszenie	D y f e r e n c y a		Zliczywszy wszystkie cze- ry kwartały miało Stowa- rzyszenie	
				ze Stowarzy- szenia do kasy Związku	z kasy Związku do Stowarzyszenia		
		zł.	zł.	wyplacono		nad- płacić	otrzy- mać zwrotu
				zł.	zł.	zł.	zł.
Czechy	I. II. III. IV.	4322-60 5141-20 5172-60 4216-20	4731-69 5129-08 6038-91 4619-02	409-09 . 866-31 402-82	12-12 . . .	12-12	1666-10
Bukowina . .	I. II. III. IV.	62- 78- 279- 271-	139-91 159-92 201-30 158-36	77-91 81-92 . .	77-70 112-64 .	190-34	30-51
Dalmacya . .	I. II. III. IV.	. . . 6-	. . . 108-22	. . . 102-22		.	102-22
Galicya	I. II. III. IV.	1601- 1294-60 1639-80 1028-40	1298-35 1418-49 1579-14 1171-91	. 123-89 . 143-51	302-65 60-66 .	363-31	95-91
Karyntya . .	I. II. III. IV.	125- 210- 197- 447-	229-45 275-41 308-89 258-66	104-45 65-41 111-89 .		188-34	93-41
Kraina	I. II. III. IV.	248- 448- 348- 165-	254-63 272-45 322-77 256-02	6-63 . . 91-02	175-55 25-23 .	200-78	103-13
Pobrzeże . . .	I. II. III. IV.	356- 469- 509- 310-	458-90 524-16 614-30 633-46	102-90 55-16 105-30 323-46		.	586-82
Morawa	I. II. III. IV.	1719-20 1434-60 1845-60 1631-20	1580-96 1711-67 2023-38 1557-27	. 277-07 177-78 .	138-24 . . 73-93	212-17	242-68
Austria niższa	I. II. III. IV.	8048-80 8857-80 11596- 8703-20	7806-87 8454-68 10009-33 7796-90		241-33 403-12 1586-67 906-30	3137-42	3137-42
Austria wyższ.	I. II. III. IV.	613-60 708-60 591-60 681-	710-73 799-57 898-90 670-42	97-13 90-97 307-30 .	. . . 10-58	10-58	484-82
Solnogród . .	I. II. III. IV.	165- 214- 225-65 202-20	237-85 245-79 291-53 211-15	72-85 31-79 65-88 8-95		179-47	.
Szląsk	I. II. III. IV.	484- 859- 652- 363-	500-87 509-36 590-01 472-46	16-87 . . 2072-70	349-64 61-99 .	411-63	285-30
Styrya	I. II. III. IV.	1329-60 1267-60 1471- 1141-	1026-93 1104-59 1277-19 1071-61	. . . 4480-32	302-67 163-01 193-81 39-89	728-88	728-88
Tyrol i Vorarlb.	I. II. III. IV.	415- 218- 326- 298-	512-06 595-23 697-60 477-74	97-06 377-23 371-60 179-74		.	1025-63
Razem	I. II. III. IV.	19489-20 21200-40 24853-25 19463-20	19489-20 21200-40 24853-25 19463-20	984-89 1103-44 2006-06 1361-18	984-89 1103-44 2006-06 1361-18	5455-57	4381-15

b) Zapomogi dla nie mających pracy w miejscu i przesiedlonych.

Stowarzyszenia	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowa- rzyszenie		D y f e r e n c y a		Zliczywszy wszystkie cze- ry kwartały miało Stowa- rzyszenie	
						ze Stowarzy- szenia do kasy Związku	z kasy Związku do Stowarzyszenia		
		zł.		zł.		wyplacono		nad- płacić	otrzy- mać zwrotu
Czechy . . .	I. II. III. IV.	2464.— 1858.— 3328.— 3934.—	11584.—	1886-78 2575-87 3460-32 2891-28	10814-25	717-87 132-32 .	577-22 . . 1042-72	1619-94	769-75
Bukowina . .	I. II. III. IV.	25.— 57.— 168.— 74.—	324.—	55-79 80-31 115-34 99-13	350-57	30-79 23-31 . 25-13	52-66 . . .	52-66	26-57
Dalmacya . .	II. III. IV.	. . .	.	. . 67-74	67-74	. . 67-74	. . .	.	67-74
Galicja . . .	I. II. III. IV.	223.— 1408.— 1738.— 1465.—	4834.—	517-72 712-38 904-85 733-56	2868-51	294-72 . . .	695-62 833-15 731-44	2260-21	1965-49
Karyntya . .	I. II. III. IV.	113.— 98.— 281.— 210.—	702.—	91-49 138-31 176-99 161-91	568-70	40-31 . . .	21-51 104-01 48-09	173-61	133-30
Kraina . . .	I. II. III. IV.	7.— 3.— . .	10.—	101-53 136-82 184-95 160-26	583-56	94-53 133-82 184-95 160-26		573-56	.
Pobrzeże . .	I. II. III. IV.	363.— 194.— 196.— 101.—	854.—	182-99 263-24 352.— 396-51	1194-74	69-24 156.— 295-51	180-01 . .	180-01	340-74
Morawa . . .	I. II. III. IV.	557.— 1567.— 1482.— 1342.—	4948.—	680-42 859-61 1159-40 974-77	3624-20	73-42 . . .	707-39 322-60 367-23	1397-22	1323-80
Austria niższa	I. II. III. IV.	3111.— 4145.— 5962.— 4080.—	17298.—	3113-03 4246-01 5735-38 4880-48	17974-90	2-03 101-01 . 800-48	226-62 . .	226-62	676-90
Austria wyższ.	I. II. III. IV.	239.— 224.— 205.— 224.—	892.—	283-41 401-55 515-07 419-65	1619-68	44-41 177-55 310-07 195-65	. . .	727-68	.
Solnogród . .	I. II. III. IV.	101.— 178.— 184.— 37.—	500.—	94-84 123-44 167-05 132-17	517-50	. . . 95-17	6-16 54-56 16-95	77-67	17-50
Szląsk	I. II. III. IV.	37.— 263.— 123.— 352.—	775.—	199-72 255-80 338-08 295-73	1089-33	162-72 215-08 . .	7-20 . 56-27	63-47	314-33
Styrya . . .	I. II. III. IV.	253-40 569.— 427.— 285.—	1534-40	409-49 554-73 731-84 670-77	2366-83	156-09 304-84 385-77	14-27 . .	14-27	832-43
Tyrol i Vorarlb.	I. II. III. IV.	278.— 83.— 147.— 79.—	587.—	204-19 298-93 399-73 299-04	1201-89	. 215-93 252-73 220-04	73-81 . .	73-81	614-89
Razem . .	I. II. III. IV.	7771-40 10647.— 14241.— 12183.—	44842-40	7771-40 10647.— 14241.— 12183.—	44842-40	858-71 1479-04 1555-99 2245-75	858-71 1479-04 1555-99 2245-75	6139-49	4192-34

c) Zapomogi dla niemających pracy w podróży.

Stowarzyszenia	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacji		Według rozdziału wypadło na Stowa- rzyszenie		Dyferencja		Zliczwszy wszystkie cze- ry kwartały miało Stowa- rzyszenie	
						ze Stowarzy- szenia do kasy Związku	z kasy Związku do Stowarzyszenia		
		zł.		zł.		wypłacona		nad- płacić	otrzy- mać zwrotu
Czechy . . .	I. II. III. IV.	352:20 735:60 1159:20 629:40		397:54 1048:78 1920:93 740:44		45:34 313:18 761:73 111:04		1231:29	
Bukowina . .	I. II. III. IV.	. . 16:80 12:60	2876:40	11:75 32:70 64:03 25:39	4107:69	11:75 32:70 47:23 12:79		104:47	
Dalmacja . .	I. II. III. IV.				17:35	17:35		17:35	
Galicja . . .	I. II. III. IV.	24:— 51:— 120:— 58:20	253:20	109:08 290:05 502:31 187:86	1089:30	85:08 239:05 382:31 129:65		886:10	
Karyntya . .	I. II. III. IV.	93:60 181:80 474:60 141:60	891:60	19:28 56:32 98:25 41:46	215:31		74:32 125:48 376:35 100:14	676:29	676:29
Kraina . . .	I. II. III. IV.	48:20 122:40 190:20 72:—	433:80	21:39 55:71 102:67 41:04	220:81		27:81 66:69 87:53 30:96	212:99	212:99
Pobrzeże . .	I. II. III. IV.	33:60 116:40 203:40 71:40	424:80	38:56 107:18 195:40 101:55	442:69	4:96 30:15	9:22 8:— . .	17:22	17:89
Morawa . . .	I. II. III. IV.	166:80 325:20 801:60 307:80	1601:40	132:83 350:— 643:62 249:63	1376:08	. 24:80	33:97 157:98 58:17	250:12	225:32
Austria niższa	I. II. III. IV.	269:40 760:80 1354:20 570:—	2954:40	655:90 1728:79 3183:88 1249:87	6818:44	386:50 967:99 1829:68 679:87		3864:04	
Austria wyższ.	I. II. III. IV.	198:— 578:40 886:20 421:80	2084:40	59:71 163:50 285:93 107:47	616:61		138:29 414:90 600:27 314:33	1467:79	1467:79
Solnogród . .	I. II. III. IV.	58:80 425:40 484:80 140:40	1109:40	19:98 50:25 92:73 33:85	196:81		38:82 375:15 392:07 106:55	912:59	912:59
Szląsk . . .	I. II. III. IV.	21:— 50:40 229:80 108:60	409:80	42:08 104:15 187:68 75:73	409:64	21:08 53:75	42:12 32:87	74:99	—16
Styrya . . .	I. II. III. IV.	140:40 405:60 741:60 281:40	1569:—	86:28 225:86 406:27 171:78	890:19		54:12 179:74 335:33 109:62	678:81	678:81
Tyrol i Vorarlb.	I. II. III. IV.	240:60 586:20 1243:20 307:20	2377:20	43:02 121:71 221:90 76:58	463:21		197:58 464:49 1021:30 230:62	1913:99	1913:99
Razem . . .	I. II. III. IV.	1647:60 4339:20 7905:60 3122:40	17014:80	1637:40 4335:— 7905:60 3120:—	16998:—	554:71 1631:47 3020:95 980:96	564:91 1635:67 3020:95 983:26	6204:79	6087:94
Przez zwrot udzie- lonych zapomóg				16:80		16:80		16:80	
				17014:80		6204:79		6087:94	

d) Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidów).

Stowarzyszenia	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi	Według rozdziału wypadło na Stowa- rzyszenie	D y f e r e n c y a		Zliczywszy wszystkie cze- ry kwartały miało Stowa- rzyszenie	
				ze Stowarzy- szenia do kasy Związku	z kasy Związku do Stowarzyszenia		
		zł.	zł.	wyplacono		zł.	zł.
Czechy	I. II. III. IV.	1874-50 1888-50 1925- 1943-—	1657-13 1655-67 1726-15 1700-04			217-37 232-83 198-85 242-96	 892-01
Bukowina . . .	I. II. III. IV.	65-— 65-— 65-— 65-—	49-— 51-62 57-54 58-29			16-— 13-38 7-46 6-71	 43-55
Dalmacya . . .	I. II. III. IV.		 39-83	 39-83	 39-83		 39-83
Galicja	I. II. III. IV.		454-71 457-89 451-38 431-33	454-71 457-89 451-38 431-33			 1795-31
Karyntya . . .	I. II. III. IV.		80-36 88-90 88-29 95-20	80-36 88-90 88-29 95-20			 352-75
Kraina	I. II. III. IV.	65-— 65-— 131-— 81-50	89-18 87-95 92-26 94-28	24-18 22-95 . . 12-73	 59-86	38-74	 21-12
Pobrzeże . . .	I. II. III. IV.	58-50 58-50 58-50 58-50	160-72 169-20 175-59 233-15	102-22 110-70 117-09 174-65	 504-66		 504-66
Morawa	I. II. III. IV.	500-50 500-50 522-50 544-—	553-68 552-53 578-36 573-16	53-18 52-03 55-86 29-16	 190-23		 190-23
Austria niższa	I. II. III. IV.	3533-— 3488-— 3570-— 3634-50	2734-12 2729-18 2861-04 2869-67			798-88 758-82 708-06 764-83	 3031-49
Austria wyższ.	I. II. III. IV.	98-50 123-50 123-50 123-50	248-91 258-10 256-94 246-75	150-41 134-60 133-44 123-25	 541-70		 541-70
Solnogród . . .	I. II. III. IV.	. 24-— 78-— 83-—	83-30 79-34 83-33 77-72	83-30 55-34 5-33 . .	 143-97	 5-28	 5-28
Szląsk	I. II. III. IV.	130-— 130-— 130-— 130-—	175-41 164-42 168-65 173-89	45-41 34-42 38-65 43-89	 162-37		 162-37
Styrya	I. II. III. IV.	331-50 331-50 331-50 331-50	359-65 356-56 365-07 394-41	28-15 25-06 33-57 62-91	 149-69		 149-69
Tyrol i Vorarlb.	I. II. III. IV.	169-— 169-— 169-— 169-—	179-33 192-14 199-40 176-83	10-33 23-14 30-40 6-83	 70-70		 70-70
Razem	I. II. III. IV.	6825-50 6843-50 7104-— 7163-50	6825-50 6843-50 7104-— 7163-50	1032-25 1005-03 954-01 1019-78	 4011-07	1032-25 1005-03 954-01 1019-78	 4011-07
		27936-50	27936-50	3967-05	3967-05		

e) Koszta pogrzebów (także odprawa wdowa).

Stowarzyszenia	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi		Według rozdziału wypadło na Stowa- rzyszenie		D y f e r e n c y a				Zliczywszy wszystkie cze- ry kwartały miało Stowa- rzyszenie	
						ze Stowarzy- szenia do kasy Związku		z kasy Związku do Stowarzyszenia			
		zł.		zł.		zł.		zł.		nad- płacićotrzy- mac zwrotu	
Czechy . . .	I. II. III. IV.	550— 500— 950— 600—	2600—	691-91 592-73 548-83 512-10	2345-60	141-94 92-73 . .	234-67	. . 401-17 87-90	489-07	.	254-40
Bukowina . .	I. II. III. IV.		.	20-46 18-48 18-29 17-56	74-79	20-46 18-48 18-29 17-56	74-79		.	74-79	.
Dalmacya . .	I. II. III. IV.		.	 12—	12—	 12—	12—		.	12—	.
Galicja . . .	I. II. III. IV.	100— 50— 200— 100—	450—	189-86 163-93 143-52 129-92	627-23	89-86 113-93 . 29-92	233-71	. . 56-48 .	56-48	177-23	.
Karyntya . .	I. II. III. IV.		.	33-55 31-83 28-07 28-67	122-12	33-55 31-83 28-07 28-67	122-12		.	122-12	.
Kraina . . .	I. II. III. IV.	. . . 50— 50—	100—	37-24 31-49 29-33 28-38	126-24	37-24 31-49 . .	68-73	. . 20-67 21-62	42-29	26-44	.
Pobrzeże . .	I. II. III. IV.	200— 50—	250—	67-11 60-58 55-83 70-23	253-75	. 10-58 55-83 70-23	136-64	132-89 . . .	132-89	3-75	.
Morawa . . .	I. II. III. IV.	250— 150— 200— 100—	700—	231-19 197-81 183-89 172-65	785-54	. 47-81 . 72-65	120-46	18-81 . 16-11 .	34-92	85-54	.
Austria niższa	I. II. III. IV.	1800— 1250— 758-71 850—	4458-71	1141-64 977-04 909-67 864-43	3892-78	. . 150-96 14-43	165-39	458-36 272-96 . .	731-32	.	565-93
Austria wyższ.	I. II. III. IV.		.	163-93 92-40 81-69 74-33	352-35	163-93 92-40 81-69 74-33	352-35		.	352-35	.
Solnogród . .	I. II. III. IV.	100— *) 37-83	137-83	34-78 28-41 26-50 23-41	113-10	. 28-41 26-50 .	54-91	65-22 . . 14-42	79-64	.	24-73
Szląsk . . .	I. II. III. IV.	. 100— 50— 270—	420—	73-25 58-86 53-62 52-38	238-11	73-25 . 3-62 .	76-87	. 41-14 . 217-62	258-76	.	181-89
Styrya . . .	I. II. III. IV.	50— 200— 50— 150—	450—	150-17 127-65 116-07 118-81	512-70	100-17 . 66-07 .	166-24	72-35 . . 31-19	103-54	62-70	.
Tyrol i Vorarl.b.	I. II. III. IV.	. 150—	150—	74-88 68-79 63-40 52-96	260-03	74-88 . 63-40 52-96	191-24	. 81-21 . .	81-21	110-03	.
Razem . .	I. II. III. IV.	2850— 2450— 2258-71 2157-83	9716-54	2850— 2450— 2258-71 2157-83	9716-54	675-28 467-66 494-43 372-75	2020-12	675-28 467-66 494-43 372-75	2010-12	1026-95	1026-95

*) Według zamknięcia rachunkowego stowarzyszenie wypłaciło rzeczywiście tylko 32-83 zł., przeto winno stowarzyszenie kwotę 5 zł. nadesłać napowrót do Związku.

f) Zapomogi dla sierót.

Stowarzyszenia	kwartał	Wydatki na rachunek centralizacyi	Według rozdziału wypadło na Stowa- rzyszenie	D y f e r e n c y a				Zliczwszy wszystkie cze- ry kwartały miało Stowa- rzyszenie			
				ze Stowarzy- szenia do kasy Związku	z kasy Związku do Stowarzyszenia			nad- płacić	otrzy- mać zwrotu		
		zł.	zł.	zł.	wyplacono		zł.			zł.	
Czechy	I. II. III. IV.	325·50 339— 363— 390—	1417·50	367·45 399·55 403·84 415·55	1586·39	41·95 60·55 40·84 25·55	168·89	· · · ·	·	168·89	·
Bukowina . .	I. II. III. IV.	9— 9— 9— 9—	36—	10·87 12·46 13·46 14·25	51·04	1·87 3·46 4·46 5·25	15·04	· · · ·	·	15·04	·
Dalmacya . .	I. II. III. IV.	· · · ·	·	· · · 9·73	9·73	· · · 9·73	9·73	· · · ·	·	9·73	·
Galicya	I. II. III. IV.	· · · ·	·	100·83 110·50 105·60 105·43	422·36	100·83 110·50 105·60 105·43	422·36	· · · ·	·	422·36	·
Karyntya . .	I. II. III. IV.	40·50 40·50 40·50 40·50	162 —	17·82 21·45 20·66 23·27	83·20	· · · ·	·	22·68 19·05 19·84 17·23	78·80	·	78·80
Kraina	I. II. III. IV.	49·50 49·50 49·50 49·50	198—	19·77 21·25 21·58 23·03	85·60	· · · ·	·	29·73 28·28 27·92 26·47	112·40	·	112·40
Pobrzeże . . .	I. II. III. IV.	67·50 67·50 67·50 67·50	270—	35·64 40·83 41·08 56·99	174·54	· · · ·	·	31·86 26·67 26·42 10·51	95·46	·	95·46
Morawa	I. II. III. IV.	123— 141— 124·50 121·50	510—	122·77 133·34 135·31 140·10	531·52	· · 10·81 18·60	29·41	—23 7·66 · ·	7·89	21·52	·
Austria niższa	I. II. III. IV.	777— 876— 885— 933·50	3471·50	606·27 658·62 669·35 701·46	2635·70	· · · ·	·	170·73 217·38 215·65 232·04	835·80	·	835·80
Austria wyższ.	I. II. III. IV.	22·50 18— 18— 18—	76·50	55·19 62·28 60·11 60·31	237·89	32·69 44·28 42·11 42·31	161·39	· · · ·	·	161·39	·
Solnogród . .	I. II. III. IV.	· · · ·	·	18·47 19·15 19·50 18·99	76·11	18·47 19·15 19·50 18·99	76·11	· · · ·	·	76·11	·
Szląsk	I. II. III. IV.	18— 18— 18— 36—	90—	38·90 39·68 39·45 42·50	160·53	20·90 21·68 21·45 6·50	70·53	· · · ·	·	70·53	·
Styrya	I. II. III. IV.	67·50 79·50 73·50 76·50	297—	79·75 86·05 85·41 96·41	347·62	12·25 6·55 11·91 19·91	50 62	· · · ·	·	50·62	·
Tyrol i Vorarlb.	I. II. III. IV.	13·50 13·50 13·50 9—	49·50	39·77 46·37 46·65 42·98	175·77	26·27 32·87 33·15 33·98	126·27	· · · ·	·	126·27	·
Razem . . .	I. II. III. IV.	1513·50 1651·50 1662— 1751—	6578—	1513·50 1651·50 1662— 1751—	6578—	255·23 299·04 289·83 286·25	1130·35	255·23 299·04 289·83 286·25	1130·35	1122·46	1122·46

Z tabel powyższych uwidocznia się, iż w *dziale zapomóg dla chorych* nadpłaciło osiem stowarzyszeń kwotę zł. 4381·15, podczas gdy sześć stowarzyszeń otrzymało równą kwotę zwrotu.

W *dziale zapomóg dla nie mających pracy w miejscu* musiało dziesięć stowarzyszeń dopłacić kwotę zł. 4192·34, podczas gdy cztery stowarzyszenia otrzymały zwrot w tejże wysokości.

W *dziale zapomóg dla podróżnych* musiało sześć stowarzyszeń dopłacić zł. 6071·14, podczas gdy osiem stowarzyszeń otrzymało zwrot w kwocie zł. 6087·94.

W *dziale zapomóg dla invalidów* dopłaciło jedenaście stowarzyszeń zł. 3967·05, podczas gdy trzy stowarzyszenia otrzymały zwrot w tejże wysokości.

W *dziale zapomóg na koszt pogrzebów* dopłaciło dziesięć stowarzyszeń zł. 1026·95, podczas gdy cztery stowarzyszenia otrzymały zwrot w tejże wysokości.

W *dziale zapomóg dla sierót* dopłaciło dziesięć stowarzyszeń zł. 1122·46, podczas gdy cztery stowarzyszenia otrzymały zwrot w tejże wysokości.

Zestawiając wszystkie sześć zcentralizowanych działów zapomóg, okaże się, iż dziesięć stowarzyszeń dopłaciło kwotę zł. 5179·96, podczas gdy pięć stowarzyszeń otrzymało zwrot w kwocie zł. 5196·76.

Rozliczenie przypadającej na każdy dział kwoty zapomogowej uskutecznilo każdego kwartału oddzielnie, a to na podstawie wykazanego na początku odnośnego kwartału rzeczywistej liczby członków.

Przypadająca na każdego członka kwota wynosiła										Odpowiada to wkładce tygodniowej	
w zcentralizowanej zapomogdzie dla	za I kwartał		za II. kwartał		za III. kwart.		za IV. kwart.		za cały rok		
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.		ct.
Chorych	2	79·816	2	96·136	3	47·064	2	63·944	11	86·96	22·826
Bez kond. w miejscu	1	11·578	1	48·722	1	98·869	1	65·216	6	24·325	12·008
„ „ w podróży	—	23·509	—	60·553	1	10·398	—	42·311	2	36·771	4·553
Invalidów	—	97·997	—	95·593	—	99·204	—	97·145	3	89·939	7·499
Kosztów pogrzebu . .	—	40·919	—	34·222	—	31·542	—	29·263	1	35·946	2·614
Sierót	—	21·73	—	23·069	—	23·209	—	23·746	—	91·754	1·765
Razem	5	75·549	6	58·295	8	10·286	6	21·625	26	65·755	51·265

Na podstawie tego zestawienia okazuje się możliwość wymierzenia wysokości przyszłej wkładki członków, przyczem naturalnie uwzględnić należy, iż liczba potrzebujących wsparcia absolutnie i procentowo z roku na rok wzrasta. Zdaje się, iż nie przesadzimy, gdy na pokrycie zcentralizowanych działów zapomóg, opłaty członków proponujemy w następującej wysokości: na zapomogę dla chorych 24 ct., dla nie mających kondycji 13 ct., dla podróżnych 5½ ct., dla invalidów 8 ct., na koszt pogrzebów 3½ ct., dla sierót 2 ct., razem 56 ct. Dodać do tego należy wkładkę na fundusz kształcenia, na administrację, organizację i inne wydatki, które na podstawie dotychczasowych doświadczeń wynoszą około 27% ogólnych wydatków, a więc okragło 14 ct. Przyszła jednolita wkładka członków wynosić tedy musi 70 ct. tygodniowo. Rozumie się samo przez się, iż obliczeniem tem nie są objęte jakiegokolwiek dodatki do zapomóg, lub zapomogi nadzwyczajne. Gdyby takowe i nadal zostały utrzymane, musiano by je pokrywać bądź z procentów od majątku stowarzyszenia, bądź, gdzie takowego nie ma, musiano na ten cel osobne ustanowić opłaty. Gdy ustanowienie jednolitej wkładki stoi na porządku dziennym najbliższego Zjazdu związkowego, wystarczy to, co tu w tym kierunku powiedziano, do wywołania żywej dyskusji w tej sprawie. Na tem kończymy sprawozdanie za rok 1897.

III. Pogląd

na ogólny obrót funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia.

Omówiwszy działalność naszej organizacji w roku 1897, pragniemy, jak w latach poprzednich, dołączyć tu najgłówniejsze daty, dotyczące *ogólnego* obrotu funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia, aby one wydały świadectwo tego co *może i uzyskała* nieprotegowana, wybudowana o własnej sile, świadoma swego zadania organizacja zawodowa, która nie cofa się przed żadną ofiarą, tam gdzie chodzi o *popieszczenie ekonomicznego położenia towarzyszy zawodowych, o wspieranie ich we wszystkich przypadłościach życia i o dostarczenie im środków do duchowego rozwoju*. Uważamy za zupełnie niewłaściwe i rzecz osłabiające omawianie i podnoszenie poszczególnych pozycji następujących zestawień. Cyfry mówią wyraźniej, niżby to uczynić mogły najwymowniejsze słowa, dla tego wskazujemy na cyfry.

Nie licząc setek tysięcy, które w ciągu lat *w drodze dobrowolnych datków* złożone zostały na organizację, agitację i dla uzyskania korzystniejszych warunków pracy, dalej na spieszenie z pomocą potrzebującym takowej robotnikom innych zawodów, złożyli zorganizowani austriacy towarzysze drukarscy i odlewacze czełonek w stowarzyszeniach swoich olbrzymie sumy, a mianowicie wynosiły *przychody* wszystkich 14 stowarzyszeń zł. 4088556·22½, wydatki zł. 3495390·46½, co stanowi ogólny obrót

siedem milionów pięćsetośmiesziesiąt trzy tysiące dziewięćset czterdzieści sześć zł. 69 ct.

Co do natury jakoteż *stosunku procentowego zwyczajnych przychodów i wydatków* wszystkich stowarzyszeń od czasu ich założenia, dają wyjaśnienie następujące cyfry. — *Pobrano:*

wkładki członków	zł. 3275244·05	= 80·11 %	wszystkich przychodów
wpisowe	" 83080·90	= 2·03 %	" "
odsetki	" 429511·97½	= 10·51 %	" "
inne wpływy . . .	" 300719·30	= 7·35 %	" "

Razem . . . zł. 4088556·22½ = 100 % wszystkich przychodów

Wydano:

na zapomogi . . .	zł. 2564245·07½	= 73·36 %	wszyst. wydatków albo 62·72 %	wszyst. przych.
" kształcenie . .	" 240744·45½	= 6·88 %	" " " 5·89 %	" "
" administrację "	" 290133·86	= 8·3 %	" " " 7·1 %	" "
" organizację . .	" 46336·02	= 1·33 %	" " " 1·13 %	" "
" inne wydatki "	" 353931·05½	= 10·13 %	" " " 8·66 %	" "

Razem . . zł. 3495390·46½ = 100 % wszyst. wydatków albo 85·5 % wszyst. przych. z końcem roku 1897 majątek Stowarzyszeń wynoszący zł. 593165·76 stanowi 14·5 % wszystkich przychodów. (Szczegółowy wykaz majątku: patrz stronn. 19 i 20.)

Wyszczególnienie obrotu funduszków.

a) Przychody.

Stowarzyszenia	Rok założenia	wkładki członków		wpisowe		odsetki z kapitału		różne		Razem	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	1862	720652	97	19356	66	68729	57	18943	48	827682	68
Bukowina	1865	13103	03	1042	46	4782	44	2508	21	21436	14
Dalmacja	1874	7000	—	100	—	500	—	403	10	8003	10
Galicya	1875	40359	83	1193	95	2497	80	11635	08	55686	66
Karyntya	1868	27672	41	1440	15	7484	77	8455	—	45052	33
Kraina	1868	37013	57	3714	97	8254	41	6515	82	55498	77
Pobrzeże	1868	44793	60	731	30	7016	17	18652	78	71193	85
Morawa	1863	200646	—	12494	25	43864	21	31241	99	288246	45
Austria niższa . .	1842	1799059	70	34003	14	198680	44½	143301	48	2175044	76½
Austria wyższa . .	1868	92290	68	1510	58	13560	16	9919	25	117280	67
Solnogród	1849	30560	23	819	54	13945	92	13544	33	58870	02
Szląsk	1864	58293	56	2494	90	11160	14	4925	85	76874	45
Styrya	1848	146694	31	3114	—	42867	—	18132	87	210808	18
Tyrol i Voralberg	1872	57104	16	1065	—	6168	94	12540	06	76878	16
Razem . .		3275244	05	83080	90	429511	97½	300719	30	4088556	22½

b) Wydatki.

Stowarzyszenia	na zapomogi		na kształcenie (biblioteka, wykłady organ Stowarzyszenia itd.)		na administrację (pensje, remuneracje, honoraria dla lekarzy, druki itd.)		na organizację (koszta delegatów, kongresów, wkładki związk. itd.)		inne wydatki (także i straty majątkowe)		Razem	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	429140	48½	47174	07	72972	16½	11933	68	154289	02	715509	42
Bukowina	8041	09	922	95	3053	77	487	95	948	01	13453	77
Dalmacya	2652	95	1390	33	550	—	131	88	1137	—	5862	16
Galicja	23102	52	3596	61	7161	—	1597	94	15844	27	51302	34
Karyntya	20570	34	3061	34	2842	25	943	05	4325	18	31742	16
Kraina	25449	52	8076	49	2166	91	521	91	2184	95	33999	78
Pobrzeże	33084	93	3361	68	4770	21	809	11	12315	79	54341	72
Morawa	159143	93	23639	79	20521	94	3273	73	17203	74	223783	13
Austria niższa	1553245	24	119008	76	144505	54	18763	78	111789	91½	1947313	23½
Austria wyż	58016	88	13355	—	5191	57	1940	43	5024	08	83527	96
Solnogród	34298	46	2342	64	1431	98½	562	57	4310	86½	43646	52
Szląsk	41073	48	7104	39½	5740	59	1721	96	4437	16½	60077	59
Styrya	130748	45	4568	—	16249	60	1867	08	15182	15	168615	28
Tyrol i Vorarlberg	44976	80	3142	40	2976	83	1780	95	2938	92	57815	40
Razem	2564245	07½	240744	45½	290133	86	46336	02	353931	05½	3495390	46½

c) Wyszczególnienie zapomóg.

Stowarzyszenia	1. Na chorych		2. Na pozostających bez zajęcia				3. Na inwalidów	
			w miejscu (wraz z kosztami przesiedlenia)		w podróży			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	197080	15½	98342	30	24922	08	62471	—
Bukowina	4455	16	844	20	430	48	1216	35
Dalmacya	1565	—	735	—	196	80	—	—
Galicja	10185	89	11030	63	1206	—	—	—
Karyntya	10113	64	1873	70	5830	60	48	—
Kraina	14348	57	2206	45	3297	58	2616	50
Pobrzeże	18796	22	6908	96	2693	26	603	—
Morawa	90474	45	24217	93	12694	57	12444	75
Austria niższa	769888	63	263267	23	54058	72	263969	95
Austria wyższa	26479	37	7648	35	14140	66	2824	50
Solnogród	13253	11	1714	40	9544	37	1511	17
Szląsk	21292	30	6544	97	3310	29	3694	50
Styrya	80499	32	6205	81	14875	50	16232	93
Tyrol i Vorarlberg	20981	11	5309	41	15032	52	1713	—
Razem	1279442	92½	441849	34	162233	43	369395	65

Stowarzyszenia	4. Na koszta pogrzebowe		5. Na sieroty		6. Innym pozostałym		Razem (od 1. do 6.)	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Czechy	20751	—	8228	50	17345	45	429140	48½
Bukowina	165	—	136	50	793	40	8041	09
Dalmacya	126	15	—	—	—	—	2652	95
Galicja	680	—	—	—	—	—	23102	52
Karyntya	763	—	1309	50	631	90	20570	34
Kraina	1508	62	410	—	1061	80	25449	52
Pobrzeże	1055	—	1050	—	1978	49	33084	93
Morawa	6316	90	6990	—	6005	33	159143	93
Austria niższa	63163	65	61944	50	71952	56	1553245	24
Austria wyższa	2440	—	1120	—	3364	—	58016	88
Solnogród	968	91	180	—	7826	50	34998	46
Szląsk	1855	48	2653	75	1722	19	41073	48
Styrya	4692	72	1281	—	6911	17	130748	45
Tyrol i Vorarlberg	887	16	289	—	764	60	44976	80
Razem	105373	59	85592	75	120357	39	2564245	07½

IV. Obowiązki członków i świadczenia Stowarzyszeń związkowych.

Na podstawie uchwał Zjazdów związkowych, jakoteż walnych zgromadzeń Stowarzyszeń, obowiązują aż do odwołania następujące postanowienia:

Wpisowe: nowowypisani, którzy się w przeciągu 6 tygodni od dnia wypisu zgłoszą, są od płacenia wpisowego uwolnieni. Później zgłaszający się płacą 3 zł. wpisowego, które w przeciągu 6 tygodni ma być zapłacone.

Wkłady tygodniowe od członka: *Czechy* 70 ct., *Bukowina* 65 ct., *Dalmacja* 50 ct., *Galicya* 70 ct., *Karyntya* 60 ct., *Kraina* 60 ct., *Pobrzeże* 50 ct., *Morawa* 65 ct., *Niższa Austria* 72 ct., (oprócz tego 10 ct. na fundusz budowy domu), *Wyższa Austria* 65 ct., *Solnogród* 55 ct., *Szląsk* 60 ct., *Styrya* 69 ct., *Tyrol i Vorarlberg* 60 ct.

Zapomogi na wspólny rachunek (z wyjątkiem dodatków lokalnych).

Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży: 1 zł. dziennie przez 365 dni, później 60 ct. dziennie aż do wyzdrowienia, przejścia w stan inwalidowy lub śmierci; czas należenia 13 tygodni; ci koledzy, którzy zapomogę zupełnie wybrali, muszą na nowo 26 tygodni zapłacić do nabycia prawa na pełną zapomogę (1 zł. dziennie). — *Dodatki do tej zapomogi z własnych funduszy dają Stowarzyszenia: Czech, Krainy, Morawy i Solnogród.*

Zapomoga dla pozostających bez zajęcia w miejscu: 1 zł. dziennie przez 91 dni; czas stania w kondycji 52 tygodni; ci koledzy, którzy zapomogę tę zupełnie wybrali, jakoteż koledzy przybyli ze stowarzyszeń zagranicznych (jeżeli w swem macierzystem stowarzyszeniu prawo do tej zapomogi nabyli), mają ponownie 26 tygodni stać w kondycji i wkładki za ten czas zapłacić. *Szczególne dodatki daje z własnych funduszy stowarzyszenie w Czechach.*

Koszta przesiedlenia: dla odjeżdżających bez zajęcia ojców rodzin, jeżeli są do tego uprawnieni, aż do wysokości pięcioletniej zapomogi, z uwzględnieniem odległości i liczby członków rodziny.

Zapomoga w podróży: 60 ct. dziennie przez 180 dni; czas należenia 13 tygodni; dla zaraz po zakończeniu nauki przystępujących może nastąpić co do tego warunku uwzględnienie. — *Wolny nocleg, ewentualnie całe zaopatrzenie (na rachunek dotyczących kół koleżeńskich) otrzymują podróżni w Bozen, Bernie m., Cylei, Freiwalddau, Freudenthal, Gracu, Horn, Insbrucku, Celowcu, Komotau, Lublanie, Lincu, Meranie, Olomuńcu, Pilźnie, Pradze, Libercu, Solnogradzie, Steyr, St. Pölten, Cieszynie, Villach, Warnsdorfie, Wiedniu i Wiener-Neustadt.*

Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidowe):

zł. 3-50 tyg. czas należ. 260 tyg.	zł. 5-— tyg. czas należ. 1040 tyg.	} dla wszystkich w przeciągu 5 lat od wypisu przystępujących
" 4-— " " " 520 "	" 5-50 " " " 1300 "	
" 4-50 " " " 780 "	" 6-— " " " 1560 "	

wszyscy później przystępujący mają prawo do pobierania tej zapomogi dopiero po 520 tygodniach należenia i płacenia wkładek; a więc rozpoczynają dopiero z drugą kategorią; dla później przystępujących odpadają także dwa najwyższe stopnie zapomogi. *Dodatki z własnych funduszy dają Stowarzyszenia: Karyntyi, Morawy, Niższej i Wyższej Austrii, Solnogródu, Szląska i Styryi według czasu należenia członka.*

Zapomoga dla pozostałych po zmarłych członkach:

a) *koszta pogrzebowe (także odprawy wdowie)* zł. 50-—; czas należ. 13 tygodni, zł. 100-—; czas należenia 5 lat (260 tyg.), zł. 150-—; czas należenia 10 lat (520 tyg.), zł. 200-—; czas należenia 15 lat (780 tygodni).

— *Nadzwyczajne dodatki dają z własnych funduszy następujące Stowarzyszenia: Czechy (trwale zapomogi wdowom), Galicya, Morawa, Niższa i Wyższa Austria, Styrya (wyższą zapomogę) według czasu należenia i płacenia wkładek w odnośnych Stowarzyszeniach;*

b) *zapomoga dla sierót:* zł. 1-50 na dziecko miesięcznie, czas należenia 5 lat (260 tygodni)

" 3-— " " " " " 10 " (520 ")
— *Nadzwyczajne dodatki dają z własnych funduszy następujące Stowarzyszenia: Czechy, Kraina, Solnogród (wyższe zapomogi) według czasu należenia i płacenia wkładek w odnośnych Stowarzyszeniach.*

Zapomogę na starość (pensja) dają z własnych funduszy Stowarzyszenia: *Niższa Austria* 10 zł. miesięcznie, czas należenia 520 tygodni i 70 rok życia; *Solnogród* 2 zł. tygodniowo, czas należenia 2080 tygodni (z czego przynajmniej 520 w Solnogradzie).

Koszta pogrzebowe dla żon członków dają z własnych funduszy Stowarzyszenia: *Czechy* 25 zł., czas należenia 520 tygodni; *Morawa* 25 zł., czas należenia 780 tygodni. (Co do dalszych szczegółów o zapomogach: patrz uchwały Zjazdów związkowych).

Kształcenie. Każdy członek otrzymuje bezpłatnie w swej mowie ojczystej jeden z organów Związku: „Vorwärts!“ (nakład 6800), „Veleslavin“ (nakład 1650), „Ognisko“ (nakład 600), „Risveglio“ (nakład 420). — W lokalach wszystkich Stowarzyszeń związkowych znajdują się czasopisma fachowe, jakoteż polityczne i naukowe do wolnego użytku członków. — Dalej dla użytku członków są bardzo bogato zaopatrzone biblioteki w książki rozmaitej treści, jakoteż urządzane bywają kursa naukowe i wykłady.

Stręczenie pracy. — Opieka prawna. We wszystkich Stowarzyszeniach związkowych bezpłatnie. — **Wzajemność.** Patrz następującą tabelę.

V. Umowę co do wzajemności

zawarto z następującymi Stowarzyszeniami względnie Związkami zagranicznymi.

Kraj, nazwa i siedziba Stowarzyszenia	Postanowienia o czasie należenia wysokości i trwaniu	Stowarzyszenia te zapewniają							U w a g a			
		Zapomogę dla					nie mających pracy w mieście	nie mających pracy w podróży		koszta pogrzebu	koszta przesiadlenia	na ochronę cennika
		chorych	inwalidów	wdów	sierot	nie mających pracy w mieście						
Bułgaria Błgarsko typografisko druzestwo (Sofia)	czasie należenia	52 wzgl. 26 tygodni	8 lat	10 lat	8 lat	5 lat	.	.	.	.	.	.
	wysokości	Fr. 10 tygodniowo 1 lek	Fr. 20, wzgl. 21 miesięcznie	Fr. 10, wzgl. 11 miesięcznie	Fr. 7, wzgl. 8 miesięcznie	Fr. 1.50 dziennie	Fr. 7 dla podróżujących w Bułgarii	rzeczywiste wydatki	Fr. 50	.	.	.
	trwaniu	13 tygodni i więcej	do końca życia	do powrotnego zamaż pójścia	do 14 roku życia	10, wzgl. 15 tygodni	.	.	.	.	.	.
Niemcy Związek drukarzy niemieckich (Berlin)	czasie należenia	13 tygodni 26 " 52 "	5 lat 2) 10 " 3) 15 " 4)	.	.	100 tygodni 150 " 750 "	13 tygodni 52 "	13 tygodni 50 "	.	.	.	.
	wysokości	Mk. 1.40 dziennie 1)	Mk. 1 dziennie	.	.	Mk. 1 dziennie	Mk. —75 Mk. 1.— dziennie	Mk. 50 Mk. 100	w miarę czasu należenia	Mk. 2 dziennie	.	.
	trwaniu	13 tygodni 26 " 52 "	do końca życia	.	.	10 tygodni 20 " 40 "	250 dni	.	.	10 tygodni	.	.
Alzacja i Lotaryngia Związek drukarzy alzacko-lotaryngskich (Strassburg)	czasie należenia	.	5 lat 1) 10 " 2) 15 " 3)	.	.	150 tygodni	43 tygodni 52 "	do 5 lat ponad 5 " 10 " 15 "	.	.	.	.
	wysokości	Mk. 1 dziennie	Mk. 1 dziennie	.	.	Mk. 1 dziennie	Mk. —75 Mk. 1.— dziennie	Mk. 50 100 150 200	w miarę czasu należenia	Mk. 2 dziennie	.	.
	trwaniu	365 dni	do końca życia	.	.	140 dni	na czas nieograniczony 4)	.	.	70 dni	.	.
Francya Fédération française des travailleurs du livre (Paryż)	czasie należenia	.	.	.	.	.	6 miesięcy	.	.	.	.	.
	wysokości	.	.	.	.	.	za 40 km. fr. 1.50, za dalszych 20 km. 50 cts.	.	.	Fr. 3.50 dziennie	.	.
	trwaniu	.	.	.	.	.	3 lata 1)	.	.	3 miesiące	.	.

poszczególne z nich gwarantują zapomogę

Kracaya Hrvatsko tipograficko društvo za Hrvatsku i Slavoniju (Zagrzeb)	czasie należenia	6 tygodni	10 lat	10 lat	10 lat	6 tygodni	6 tygodni	6 tygodni	6 tygodni	wedle potrzeby	1) Za każdy rok o zł. 5 więcej; 2) w uwzględnieniu godnych wypadkach wyższa; prócz w Zagrzebiu wypłaca się wiatium także w Esseg i Vukovar.
	wysokości	zł. 8-60 tygodniowo	zł. 5 tygodniowo	zł. 150 odprowy 1)	zł. 2 miesięcznie	zł. 2-60 2)	zł. 60				
	trwaniu	na cały czas choroby	do końca życia		do 14 roku życia						
Luksemburg Luksenburgskie stowarzyszenie drukarzy (Luksemburg)	czasie należenia	13 tygodni	10 lat			13 tygodni	13 tygodni	13 tygodni	52 tygodni		1) wsparcie na podróż dla nieżonatych; 2) dla żonatych.
	wysokości	Fr. 2-50 dziennie	25 Cts. dzien. 33 1/2 " " 50 " "			Fr. 2	Fr. 2	Fr. 1 75	Fr. 7-50 1) Fr. 15 2)		
	trwaniu	52 tygodni	do końca życia				raz do roku				
Niederlandy Algemeen Nederlandsch Typografenbond (Amsterdam)	czasie należenia					52 tygodni	52 tygodni				1) Prócz tego o wymaganem jest osiągnięcie 35 roku życia.
	wysokości		zł. 2 tygodniowo			zł. 5 tygodniowo	50 Cts. dziennie i nocleg na czas nieograniczony				
	trwaniu		do końca życia			6 tygodni					
Rumunia Gutenberg, Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografici din România (Bukareszt)	czasie należenia	1 rok	10 lat 2) 15 " 3) 20 " 4)		jak obok 5)	1 rok 6)		1 rok			1) Po 25 tygodniu choroby przechodzi członk na fundusz inwalidów; — 2) 3) 4) 5) z tego 5 lat należy na w Rumunii; — 6) prócz tego jeden tydzień pracowania w Rumunii; 7) tylko dla przybyłych z zagranicy.
	wysokości	I. Fr. 20 " II. " 15 " III. " 10 "	Fr. 150 " 200 " 250 "	Fr. 150 " 200 " 250 "	jak obok	Fr. 12 tygodniowo	Fr. 10 w Bukareszcie 1)	Fr. 200			
	trwaniu	I. 4 tygod. III. 20 " 1)	do końca życia				10 tygodni	raz do roku			
Szwajcarya (niemiec.) Szwajcarski związek typografów (St. Gallen) (dawną umowa; nowa, korzystniejsza, jeszcze nie zawarta)	czasie należenia	4 tygodni	5 lat 1) 10 " 2) 15 " 3)			2 lata w związku szwajcarsk.	13 tygodni	2 lata w związku szwajcarsk.	1 r. w związku szwajcarsk.	Fr. 50 za każdy dalszy r. Fr. 25 do 600	1) Członkowie, którzy zachorują w podróży otrzymują bezpłatne leczenie w szpitalu; — 2) jeśli chorego trwać dłużej jeszcze przez 100 dni potowa zapomogi; 3) 4) z tego wymagane bezpośrednio przedtem 2 l. nat. w Szwajcarii.
	wysokości	Fr. 2-50 1) dziennie	Fr. 5 " 7 " 9 "	patrz kosztą pogrzebu		Fr. 2 dziennie	do 3—lokalny wiatium	Fr. 10—25			
	trwaniu	365 dni 2)	do końca życia			42 dni					
Szwajcarya (romai.) Fédération des typographes de la Suisse romande (Genewa)	czasie należenia		5 lat 1)			1 rok		I. 1 rok II. poniżej roku	1 rok		1) Z tego 2 lata w romaiskiej Szwajcarii; 2) na tej samej stacyi płaconej tylko raz w ciągu 26 tygodni.
	wysokości	Fr. 2 dziennie	Fr. 9 tygodniowo			Fr. 1-50 dziennie	za km. 5 ct. (najmniejsze wsparcie F.1)	I. Fr. 200 II. " 100	Fr. 20 na podróż	w miarę potrzeby	
	trwaniu	1 rok	do końca życia			56 dni					

poszczególne z nich gwarantują zapomogę

Kraj, nazwa i siedziba Stowarzyszenia	Postanowienia o	Stowarzyszenia te zapewniają										koszt pogrzebu	koszt przesiedlenia	na ochronę cennika	U w a g a
		chorych	inwalidów	wdów	sióstr	nie mających w miejscu pracy	nie mających w podróży								
Serbia	Druzina typografskich radników Srbiji (Belgrad)	Zapomogi te istnieją, brak nam jednak dat szczegółowych													
Skandynawia	Typografernes Rejseselskab og Rejseselskab for de Skandinaviske Lande (Kopenhaga)	Zapomogi te istnieją, brak nam jednak dat szczegółowych													
Węgry	Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek we Węgrzech	Zapomogi te istnieją, brak nam jednak dat szczegółowych													

Oprócz legitymacyj wymienionych stowarzyszeń uprawniającą jeszcze legitymację następujących stowarzyszeń do pobierania wsparcia dla podrożnych w Austrii:

„Federation typographique Belge” (Bruksela). — „Federazione italiana dei lavoratori del libro” (Mediolan); wzajemność jedynie co do viaticum.

Legitymacje Związku hiszpańskiego, jakoteż szwedzkiego (Svenska Typograförbundet) nie uprawniają do pobierania wsparcia dla podrożnych.

Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Preszburgu.
Kolekty przybywający z Bjeki, Serajewa (Bośni), Helsingfors, Rygi i Warszawy muszą wykazać się poświadczeniem, iż aż do czasu udania się w podróż płacili regularnie wkładki na wspieranie podrożnych.

OGNIKO

Czasopismo dla spraw drukarskich i pokrewnych zawodów.

Wydawca: Huberth Józef, odpowiedzialny redaktor: Obirek Julian.

Wychodzi 5., 15. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata całoroczna w miejscu 2 zł., z przesyłką pocztową 2 zł. 40 ct.

Numer pojedynczy 10 ct.

Inseraty fachowe za poprzedniem opłaceniem po 10 ct. za jeden wiersz petitowy. — Dla członków Stowarzyszeń związkowych inseraty do 8 wierszy po 50 ct.

Redakcja i Administracja: Lwów, ul. Łyczakowska Nr. 14.

VORWÄRTS!

Czasopismo dla drukarzy i pokrewnych zawodów.

Organ wszystkich Stowarzyszeń drukarskich Austrii.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Jan Zeh.

Wychodzi każdego czwartku wieczór z datą dnia następnego.

Prenumerata ćwierćroczna dla Wiednia z bezpłatną przesyłką pocztową. . . zł. 1.10

„ dla Austrii i Węgier ćwierćrocznie z bezpłatną przesyłką pocztową „ 1.15

„ „ Niemiec ćwierćrocznie z bezpłatną przesyłką pocztową . . „ 1.30

„ „ innych krajów ćwierćrocznie z bezpłatną przesyłką pocztową . „ 1.50

Numer pojedynczy kosztuje 10 ct.

Inseraty fachowe, z powodu, iż pismo to drukuje się w 6800 egzemplarzach i rozsyłane bywa na całe Austro-Węgry, Rumunję, Bułgarię, Serbię, a zatem są bardzo rozpowszechnione, będą przez Administrację przyjmowane tylko za poprzednią opłatą, licząc za szpaltowy wiersz petitowy od Stowarzyszeń związkowych po 10 ct. — Od członków przyjmuje się inseraty do 8 wierszy w stałej cenie 50 ct.

Redakcja i Administracja: Wiedeń, VII/1, Zieglergasse Nr. 25.

VELESLAVÍN.

Časopis věnovaný zájmům pomocnictva knihtiskařského.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Jan Jelinek.

Wychodzi 10., 20. i 30. każdego miesiąca.

Prenumerata całoroczna z przesyłką pocztową zł. 3.—; półroczna z przesyłką pocztową zł. 1.50. Inseraty za wiersz petitowy 10 ct., dla członków Stowarzyszeń związkowych oblicza się inseraty do 8 wierszy po stałej cenie 50 ct.

Redakcja i Administracja: Praga, Na Slupi 1547—II stary, 1 nowy.

Il Risveglio.

Giornale per gl'interessi degli operai tipografi.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Antonio Cupez.

Wychodzi 10. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata całoroczna z przesyłką pocztową zł. 1.—. Numer pojedynczy kosztuje 4 ct.

Redakcja i Administracja:

Tipografia della Società dei Tipografi, Triest, Via della Cassa di Risparmio, 5.

Nakładem Stowarzyszenia Niższoaustryackich drukarzy i odlewa-
czy czcionek (Karol Miess) wyszła w języku niemieckim książka p. t.:

O własnej sile!

(Aus eigener Kraft!)

50-letnia historia jednego z austriackich Stowarzyszeń robotniczych.

Wydana przez

Niższoaustryackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaaczy czcionek.

Ułożona z polecenia Stowarzyszenia przez Karola Högera.

VIII i 596 stronic oktawo, 32 tabel, dalej 5 ilustracyj i 31 fotograficznych naśladownictw.

Dziela tego, — przez krytykę jednogłośnie nadzwyczaj przychylnie przyjętego, — wspaniale wykonanego i elegancko oprawionego, w którym prócz zajmującego opisu losów jednego z najstarszych Stowarzyszeń drukarskich w Austrii, znajduje się także historia każdego poszczególnego Stowarzyszenia krajowego, poruszana jest także kilkakrotnie i sprawa ogólnego ruchu robotniczego w Austrii — znajdują się jeszcze egzemplarze na składzie u kustosa Niższoaustryackiego Stowarzyszenia kol. Franciszka Laglera, Wiedeń, VII Zieglergasse Nr. 25.

Członkom Stowarzyszeń związkowych jakoteż członkom Stowarzyszeń wzajemnych, dla zorganizowanych robotników pokrewnych, jakoteż i innych zawodów, odsprzedaje się egzemplarz po cenie **jednego guldena**. Porto pocztowe należy opłacić. Przy pobieraniu partjami zmniejszą się koszta przesyłki pocztowej. Szczególnie młodszym kolegom, którym rozwój i istnienie naszych Stowarzyszeń jakoteż przebyte walki celem otrzymania tychże nie są znane, polecamy to dzieło. Nie jeden może się z niego czegoś nauczyć.

Nakładem Administracji „Vorwärts!“ wyszły:

Typograficzne zjawiska.

(Typografische Fenomene.)

Szkic do historii o maszynach do składania przez
KAROLA HÖGERA.

Część I.

Cena 40 ct., z przesyłką pocztową 45 ct.

Część II. znajduje się w opracowaniu i opuści w najbliższych dniach prasę. — Pożądane są rychłe zamówienia, które przyjmuje Administra-
cja „Vorwärts!“ i kol. Lagler, Wiedeń, VII Zieglergasse Nr. 25.